

İNTİHAR OLGUSU VE MEDYA İLİŞKİSİ: ENES KARA İNTİHARININ HABER SİTELERİ ÜZERİNDEN İNCELENMESİ

Tuğçe AYÇİN
İstanbul Üniversitesi, Türkiye
tugceaycin1@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-3576-6973>

Atıf	Ayçin, T. (2023). İntihar Olgusu ve Medya İlişkisi: Enes Kara İntiharının Haber Siteleri Üzerinden İncelenmesi, Yeni Medya Elektronik Dergisi, 7 (1), 58-83
-------------	---

ÖZ

İntihar olgusu, tarihin her döneminde karşılaşılan ve birçok farklı disiplin tarafından ele alınan bir konu olmuştur. Bir kimsenin toplumsal ve ruhsal nedenlerin etkisi ile kendi hayatına son vermesi olarak ifade edilen intihar, üzerine geliştirilen birçok kuramla çeşitli sebeplere dayandırılmış ve incelenmiştir. İntihar olaylarına sebep olan biyolojik, psikolojik ve toplumsal süreçlerin yanında, bu olayların topluma olan etkisi de önemli bir alan oluşturmaktadır. İntihar olaylarının topluma sunulmasında rol alan medya, toplumsal sorumluluk ve etik bağlamında önemli bir rol üstlenmektedir. Dijitalleşmenin ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin etkisiyle yeni bir yapılanma ortaya koyan medya, günümüzde intihar olaylarının sunumunda da yeni bir sürecin içerisinde. İstatistiksel verilere göre Türkiye’de artış gösteren intihar olaylarının, günümüzde artık yönlendirici etkisi çok daha fazla olan medyada yer alış biçimleri, incelenmesi gereken unsurlar ortaya koymaktadır. Medyanın söz konusu etkisi, intihar haberlerinin veriliş biçimlerinde özendirici ve intihar için yol gösterici özellikler taşınması gibi boyutlarda da kendini göstermekte ve tartışılmaktadır. Bu çalışmada, intihar olgusu ve medya arasındaki ilişki ele alınmaktadır. İntihar haberlerinin haber sitelerinde yer alış biçimleri; Enes Kara’nın intiharına dair haberler örneğinde incelenmekte ve Dünya Sağlık Örgütü’nün gazetecilere intihar haberlerini aktarırken dikkat etmeleri gereken unsurlar olarak sunduğu kriterler bağlamında analiz edilmektedir. Araştırma kapsamında, Türkiye’de yayın yapmakta olan 10 haber sitesinde yer alan ve Enes Kara intiharını konu alan haberler, içerik analizi yöntemi gerçekleştirilerek incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: İntihar, İntihar Haberleri, Medyada İntihar, Enes Kara Haberleri, Enes Kara İntiharı.

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE PHENOMENON OF SUICIDE AND THE MEDIA: EXAMINATION OF ENES KARA SUICIDE THROUGH NEWS SITES

ABSTRACT

The phenomenon of suicide has been a subject encountered in every period of history and dealt with by many different disciplines. Suicide, which is expressed as the ending of one's own life with the effect of social and psychological reasons, has been based on various reasons and examined with many theories developed on it. In addition to the biological, psychological and social processes that cause suicide events, the impact of these events on society also constitutes an important area. The media, which plays a role in presenting suicide events to the society, plays an important role in the context of social responsibility and ethics. Media, which has created a new structure with the effect of digitalization and developments in communication technologies, is also in a new process in the presentation of suicide events. Suicide incidents are increasing in Turkey according to statistical data. Considering that the guiding effect of the media is much greater today, it becomes necessary to examine the media coverage of suicide events. There is a risk of being encouraging and guiding in the way suicide news is given. For this reason, the effect of the media on suicide events is an important area of discussion. In this study, the relationship between the phenomenon of suicide and the media is discussed through news sites. The way in which news about suicide takes place on news sites is examined in the example of news about Enes Kara suicide. An analysis is carried out in the context of the criteria presented by the World Health Organization as factors that journalists should pay attention to when reporting suicide news. In the research, the news about Enes Kara suicide in 10 news sites broadcasting in Turkey are analyzed by using the content analysis method.

Keywords: *Suicide, Suicide News, Suicide in the Media, Enes Kara News, Enes Kara Suicide.*

GİRİŞ

İntihar, geçmişten günümüze çeşitli toplumlarda, çeşitli biçimlerde gözlemlenmiş bir olgudur. Birçok bilim dalına, kültüre ve inanç sistemine göre farklı boyutlarıyla değerlendirilen intihar olgusu; tanımı, özellikleri, sebepleri ve sonuçlarıyla farklı bakış açıları geliştirilen bir özellik ortaya koymaktadır. Dünyada ve Türkiye’de gerçekleşen intihar davranışları incelendiğinde; yaş, cinsiyet, meslek, yaşanılan bölge gibi birçok farklı kategoride değerlendirilebilen sonuçların ortaya çıktığı görülmektedir.

Bireylerin ve toplumların yaşantısında önemli etkileri olan intihar olgusu üzerine birçok kuram geliştirilmiştir. Bu kuramlardan bazıları intiharın biyolojik boyutuna odaklanmış ve cinsiyet özelliklerinin, genetik aktarımların ve hormonal etkilerin intihar davranışı üzerinde nasıl bir rolü bulunduğunu açıklamıştır. İntihara kuramsal yaklaşımların bir başka başlığını psikolojik yaklaşımlar oluşturmuştur. Psikolojik yaklaşımlar; duyguların, dürtülerin, bilişsel özelliklerin ve model alma davranışının intihar üzerindeki etkilerine odaklanan tezler ortaya koymuştur. İntihar olgusuna kuramsal yaklaşım getiren bir başka alan ise sosyoloji olmuştur. İntihar davranışını, bireyin toplumla olan ilişkisinden yola çıkarak açıklayan sosyolojik yaklaşımlara göre; birey-toplum ilişkisinin nasıl bir dengede sürdüğü intihar davranışına etki eden bir unsur olmuştur.

İntihar olaylarının bireylerin ve toplumların üzerinde bıraktığı etkide, önemli rolleri bulunan alanlardan birini medya oluşturmaktadır. Medyanın intihar olaylarını topluma aktarırken, konuyu ele alış biçimi ve süreci nasıl bir çerçevede sunduğu oldukça önemlidir. İntiharın medyada yol gösterici, yöntem belirten ve gerçekleşme potansiyeli bulunan olası intihar davranışları için model oluşturucu bir yapıda yer almaması gerekmektedir. Bu da hem özendiricilik boyutundan kaçınılması hem de etik açıdan birtakım kriterlerin dikkate alınarak hareket edilmesi zorunluluğunu doğurmaktadır. Özellikle de dijitalleşme ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerle yeni özellikler kazanan medya ortamı, içinde barındırdığı mecralar ve bu mecraların kullanım şekilleri, kullanım oranları gibi unsurlar da göz önünde

bulundurulduğunda, intihar olaylarının sunulacağı çerçevenin çok daha duyarlı ve bilimsel bir biçimde oluşturulmasını gerektirmektedir.

İntihar olgusunun; tanımı, dünyada ve Türkiye’de görülen istatistiksel sonuçları ve konuya getirilen kuramsal yaklaşımlar bağlamında ele alındığı bu çalışma, intihar ve medya arasındaki ilişkiye odaklanmıştır. Bu bağlamda 2022 yılının Ocak ayında gerçekleşen ve medyada geniş yankı bulan Enes Kara intiharı, haber sitelerinde yer alışı biçimiyle çalışmanın araştırma alanını oluşturmuştur. Araştırmanın sorunu, toplumun medya ile en fazla etkileşim kurduğu alanlardan biri olarak en çok ziyaret edilen haber sitelerinde intihar olayının nasıl aktarıldığının anlaşılmasıdır. Enes Kara intiharının incelenme sebebi ise olayın gerçekleşmesiyle birlikte ciddi tartışmalarla topluma etki etmiş ve farklı medya mecralarında uzun süre boyunca gündemde kalmış bir intihar olayı olmasıdır. Böyle bir intihar olayına günümüz haberciliğinde nasıl yer verildiğinin ve haber sunumunda birtakım etik ilkeleri öngören kriterlerin gözetilip gözetilmediğinin tespiti, intihar haberlerinin sunumunda duyarlı yaklaşımların geliştirilmesine olanak tanıyacağı için çalışmanın önemine işaret etmektedir. Çalışmada, Türkiye’de yayın yapan 10 haber sitesinde Enes Kara intiharının ne şekilde aktarıldığı, Dünya Sağlık Örgütü’nün intihar haberleri yapılırken dikkat edilmesi gereken unsurlar olarak gazetecilere sunduğu kriterlere göre ele alınmış ve haber metinleri içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir.

İNTİHAR OLGUSU

Tarihin her döneminde gözlemlenmiş bir olgu olan intihar, üzerine farklı çalışmaların gerçekleştirildiği ve farklı tanımlamaların getirildiği bir alan olmuştur. Psikolojiden felsefeye, tıptan sosyolojiye, teolojiden antropolojiye kadar birçok disiplin tarafından incelenen intihar, çeşitli biçimlerde tanımlanmaktadır.

Türk Dil Kurumu (URL-1) intiharı, “*bir kimsenin toplumsal ve ruhsal nedenlerin etkisi ile kendi hayatına son vermesi*” şeklinde tanımlamaktadır. İntihar kelimesi Arapçada “*bir hayvanın boynunun kesilmesi, hayvanın boğazlanarak öldürülmesi*” anlamına gelen “nahr” kelimesinden türeyerek Türkçeye geçmiştir (Mutçalı, 1995: 867). Kelimenin Latincedeki hali ise “*insanın kendini öldürmesi*” anlamında kullanılan “suicidere” ifadesine dayanmaktadır. Bu kelime, “*kendini öldürme, intihar etme*” anlamında kullanılan “suicide” kelimesiyle İngilizceye geçmiştir ve kelimenin ilk kez 17. yüzyılda İngiltere’de kullanıldığı görülmektedir (Tathioğlu, 2012: 134).

Dünya Sağlık Örgütü’ne (URL-2) göre, intihar; düşünce, planlama, girişimde bulunma ve tamamlanma aşamalarını da kapsayan bir biçimde tanımlanmaktadır. İntihar girişimi, kişinin kendi ölümünü amaçlayarak hayata geçirdiği ama sonucunda ölüme ulaşılmayan tüm istemli davranışlarını ifade etmektedir. Jacobs ve arkadaşlarının (URL-3), Amerikan Psikiyatri Derneği’nden (APA) aktardığına göre ise intihar, oldukça geniş bir kapsamda değerlendirilmektedir. Bu davranış, “*intihar, intihar düşüncesi, intihar girişimi, tamamlanmamış intihar, intihar niyeti, kasıtlı kendine zarar verme ve intihar davranışının ölümcüllüğü*” şeklinde kapsamlı bir içerik ortaya koymaktadır.

Yağdıran’ın (2019: 5) aktardığına göre Littre, intiharı en temel ifadeyle “*kendini öldüren insanın eylemi*” olarak tanımlamaktadır. Ayyıldız’ın (2015: 24), intihar üzerine araştırmalar gerçekleştiren Masaryk’ten aktardığına göre, ölüm; doğal ölüm ve doğal olmayan ölüm şeklinde ayrılmaktadır. Bu ayrımın ardından intihar ile ilgili olarak “*kişinin hayatın problemleri karşısında, kendi hayatına mal olacak anormal ölüm*” tanımı getirilmektedir.

İntiharı “*düşünce ile başlayan ve ölümlerle neticelene kadar devam eden bir davranış yelpazesi*” şeklinde ifade eden ve intiharı tanımlarken süreç içerisindeki tüm aşamaların işin içine katılması gerektiğini kaydeden Eskin de (2012: 24-25) Amerikan Psikiyatri Derneği’nin üzerinde durduğu gibi, intihar davranışındaki tamamlanmışlık noktasına vurgu yapmaktadır. Gerçekleştirilmiş çalışmalarda ortaya koyulan intihar kavramı incelenirken, tamamlanmış/sonlandırılmış intiharın yanı sıra, intiharın düşünce, girişim, tehdit gibi boyutlarının da “*intihar davranışı*” kapsamında yer aldığı anlaşılmıştır. Dolayısıyla sonucunda ölüme ulaşılmaya bile kendine zarar verme ya da kendini yok etme yönündeki düşüncelerin tümü intihar davranışının içerisinde yer alan süreçleri oluşturmaktadır.

İntihar, çeşitli sebeplerle gerçekleşen ve buna bağlı olarak birbirinden farklı yaklaşım biçimlerini bünyesinde barındıran bir alandır. Toplumsal bir olgu olan intihar; sosyal, kültürel, ekonomik gelişmeler ile ırk, din gibi farklı unsurları da kapsayan bir olgu olarak değerlendirilmektedir.

İntiharın toplumsal yönü üzerinde duran ve alana dair önemli çalışmalar gerçekleştiren Fransız sosyolog Emile Durkheim da konuya oldukça kapsamlı bir biçimde yaklaşmaktadır. İntiharı “ölen kişi tarafından ölümle sonuçlanacağı bilinerek yapılan olumlu ya da olumsuz bir edimin doğrudan ya da dolaylı sonucu olan her ölüm olayıdır” şeklinde tanımlayan Durkheim (2013: 5), intihar girişimini ise bu şekilde gelişen ancak ölüm sonucu gerçekleşmeden durdurulan edim olarak ifade etmektedir. Durkheim’in intihar kuramı, çalışmanın ilerleyen kısımlarında ele alınacaktır.

Görüldüğü gibi, intihar, temelde aynı noktaya gelen fakat farklı yönleri üzerinde durularak tanımlanabilen bir olgudur. Tanımlardan da anlaşılacağı üzere, sadece ölümle sonuçlanan bir davranış olmanın ötesinde; düşünce, girişim, tamamlanma durumu gibi boyutları da intihar davranışının kapsamında incelenmektedir. Ayrıca bireyin bilinçli tercihi ile şekillenen bir süreç olduğu kadar toplumsal faktörlerin de çeşitli boyutlarda etki ettiği bir olgu olarak değerlendirilmektedir.

Alptekin ve Duyan (2021: 18-19), intiharın, ilk üçü Los Angeles İntiharı Önleme Merkezi çalışanları tarafından geliştirilen özelliklerini Kalafat, Underwood ve Shneidman’dan şu şekilde aktarmaktadır:

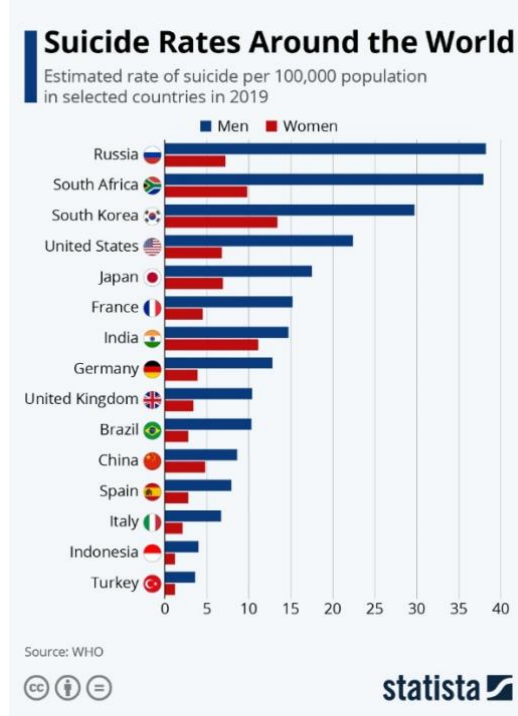
- “İntihar, bir problemi sona erdirmeye veya kişinin hiçbir şekilde çözülemeyeceğini düşündüğü yoğun acısını dindirmede bir seçenek olarak görülür.
- İntiharı düşünen bir kişi kriz içerisindeydir. Bu kriz durumu bilişsel (kognitif) daralma veya tünel düşünme olarak karakterize edilir.
- İntihara eğilimli kişilerin çoğunun düşünme şekli karşıt duyguların birlikte yaşanması (ambivalence) olarak nitelendirilir. İntihara eğilimli pek çok kişi yaşama isteğine karşı ölme isteği gibi iki karşıt duygunun aynı anda olduğunun farkındadır.
- İntihara yönelik düşüncenin mantıklı olmayan (irrasyonel) bir niteliği vardır. Örneğin intihara eğilimli kişilere öldüklerinde ne olacağı sorulduğunda onlar rahatlığa kavuşacaklarını veya onurlu bir iş gerçekleştirmiş olacaklarını öne sürerler.”

İntihar ile İlgili Bazı İstatistikler

İntihar davranışı ile ilgili sonuçlar, dünyada ve Türkiye’de, çeşitli kategoriler dahilinde, sayısal verilere de yansımaktadır. Dünya Sağlık Örgütü’nün (URL-4) 2021 yılında ortaya koyduğu sonuçlara göre her yıl 700.000’den fazla kişi intihar sebebiyle ölmektedir. Ölümle sonuçlanan intihar davranışlarına karşı, intihar teşebbüsünde bulunan kişi sayısı çok daha fazladır. İntihar girişiminde bulunulması, bir sonraki girişimin ölümle sonuçlanması noktasında en önemli risk faktörü olarak gözükmektedir. İntihar, 2019 yılında, 15-29 yaş arasındaki bireyler arasında, trafik kazası, tüberküloz ve kişilerarası şiddetten sonra önde gelen dördüncü ölüm nedeni olarak tespit edilmiştir. Dünya üzerinde gerçekleşen intiharların %77’si düşük ve orta gelirli ülkelerde meydana gelmektedir. Pestisit kullanmak, kendini asmak ve ateşli silahla kendini öldürmek, dünyada en fazla uygulanan intihar yöntemleri arasında yer almaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü (URL-5) ayrıca, her yıl intihardan ölen kişi sayısının; HIV, sıtma, meme kanseri veya cinayetten ölen kişi sayısından daha fazla olduğunu belirtmektedir. İntihar oranları ülkeler, bölgeler ve cinsiyetler arasında değişkenlik göstermektedir. İstatistiklere göre; erkeklerde 100.000’de 12,6, kadınlarda ise 100.000’de 5,4 olmak üzere, kadınların iki katından fazla erkek intihar nedeniyle ölmektedir. Erkekler arasında intihar oranları, 100.000’de 16,5 ile yüksek gelirli ülkelerde genellikle daha yüksektir. Kadınlarda en yüksek intihar oranı ise 100.000’de 7,1 ile düşük orta gelirli ülkelerde gözlenmektedir. 2019’da küresel ortalamanın 100.000’de 9,0 olarak tespit edildiği intihar oranları; Afrika’da 100.000’de 11,2, Avrupa’da 100.000’de 10,5 ve Güney-Doğu Asya’da 100.000’de 10,2 olarak belirlenmiştir. En düşük intihar oranının olduğu bölge ise 100.000’de 6,4 ile Doğu Akdeniz’dir. 2000-2019 yılları arasında intihar oranlarının dünya genelinde %36 azaldığı tespit edilmiştir. Oranlardaki düşüşler; Doğu Akdeniz Bölgesi’nde %17, Avrupa Bölgesi’nde %47 ve Batı Pasifik Bölgesi’nde %49 olarak belirlenmiştir. Amerika’da ise intihar oranları aynı dönemde %17 artmıştır.

İstatistik verileri yayınlayan Statista (2021) şirketinin 2019 yılı ile ilgili yayınladığı verilere göre; erkeklerde her 100.000 kişide 48 kişinin intihar ettiği Rusya, intihar sıralamasında dünyada ilk sırada yer almaktadır. Rusya'yı 100.000 kişide 47 kişi ile Güney Afrika takip etmektedir. Listenin 3.sirasında 100.000 kişide 29 kişi ile Güney Kore bulunurken, bu ülkeyi ABD, Japonya, Fransa, Hindistan, Almanya ve İngiltere izlemektedir. Kadınlarla ilgili verilerde ise en fazla intihar eden kişinin 100.000 kişide 13 kişi ile Güney Kore olduğu tespit edilmektedir. Listenin ikinci sırasında 100.000 kişide 11,4 kişi ile Hindistan, üçüncü sırasında ise 100.000 kişide yaklaşık 9 kişi ile Güney Afrika yer almaktadır. Türkiye ise 15 ülkenin yer aldığı sıralamada kadınlarda ve erkeklerde son sırada bulunmaktadır.

Resim 1. Statista şirketi tarafından yayınlanan 2019 yılı intihar verileri

Kaynak: URL-6

Türkiye ile ilgili istatistiklerde, Türkiye İstatistik Kurumu'nun (URL-7) 2015-2019 yılları arasındaki intihar vakaları ile ilgili yürüttüğü çalışma, çeşitli veriler ortaya koymaktadır. Buna göre söz konusu dönemde, 16.355 intihar vakasıyla karşılaşılmış; bu vakaların 12.834'ü erkeklerden, 3.971'i ise kadınlardan oluşmuştur. İntihar vakalarının gerçekleşme şekilleri; kendini asarak, kimyevi madde kullanarak, yüksekten atlayarak, suya atlayarak, ateşli silah kullanarak, kendini yakarak, kesici bir alet kullanarak, doğalgaz, tüpgaz vb. kullanarak, tren veya başka motorlu araç altına atlayarak ve diğer biçimlerde meydana gelmiştir. İntihar vakalarının gerçekleşme nedenleri; hastalık, aile geçimsizliği, geçim zorluğu, ticari başarısızlık, hissi ilişki ve istediği ile evlenememe, öğrenim başarısızlığı, diğer ve bilinmeyen şeklinde kategorilere ayrılmıştır. Bilinmeyen kategorisinde yer alan intihar vakası sayısı 7.351, diğer nedenler kategorisinde yer alan intihar vakası sayısı ise 2.682 olarak tespit edilmiştir. İntihar vakalarının en çok görüldüğü iller 2.370 ile İstanbul, 1.063 ile İzmir, 1.001 ile Ankara şeklinde sıralanmış ve bu illeri Bursa, Antalya, Adana, Konya, Mersin takip etmiştir. Erkeklerde gözlemlenen intihar vakası sayısının 1438 ile en çok olduğu yaş aralığı 20-24 iken, bu yaş aralığı kadınlarda 711 vaka ile 15-19 şeklinde tespit edilmiştir. Yıllara göre yapılan incelemede intihar vakalarının 2018'e kadar düşüş göstermekte olduğu, fakat 2018'in başından itibaren yükselen bir grafikte seyrettiği görülmüştür.

İntihara Kuramsal Yaklaşımlar ve İntihar Teşebbüsünün Nedenleri

İntihar davranışı, geçmişten günümüze yapılan incelemelerde birçok farklı sebebe dayandırılmıştır. Bu sebepler kimi zaman biyolojik etkilerden, kimi zaman psikolojik faktörlerden, kimi zaman da sosyolojik olgulardan kaynaklanmıştır. Bireyden bireye farklı sebeplerle gündeme gelebilen ya da birçok farklı

sebebin farklı etki oranlarıyla kendini gösterdiği durumlarla ortaya çıkabilen intihar davranışı ile ilgili olarak çeşitli yaklaşımlar geliştirilmiştir.

İntihar konusunda öne çıkan yaklaşımlardan birisi biyolojik yaklaşımdır. Biyolojik yaklaşımda incelenen faktörlerden birisi genetik unsurların intihar davranışına etkisi olmuştur. İntiharın genler aracılığı ile yeni nesillere aktarıldığını ve ailesinde intihar davranışı gözükkenlerde, ailesinde intihar davranışı gözükmeyenlere oranla intiharın daha sık gözlemlendiğini belirten Eskin (2012: 45), ikiz çocuklar ve evlat edinilen çocuklar üzerinde gerçekleştirilen çalışmalarda da çevresel faktörlerin de etkisiyle kalıtım faktörünün intihar davranışında kayda değer bir etki ortaya koyduğunu söylemektedir. Özalp'ın (2009: 85-93) ifade ettiğine göre, ikiz kardeşler üzerinde yürütülen çalışmalar göstermektedir ki; intihar riski artışı tek yumurta ikizlerinde hemen hemen 11 kat fazla iken, bu risk çift yumurta ikizlerinde 2 kat fazladır. İntihara biyolojik yaklaşımların bir diğer yönü, intihar davranışı ile bireylerin endokrinolojik yapılarındaki değişiklikler arasındaki ilişkiler üzerinedir. Serotonin hormonunun eksikliğine bağlı bir biçimde gelişen depresyon, intihar davranışında tetikleyici bir unsur olarak gözükmektedir (Eskin, 2012: 67). Biyolojik yaklaşımlarda incelenen noktalardan bir diğeri intihar davranışı ve cinsiyet arasındaki ilişki olmuştur. Batıgün'ün (2005: 65) Lester'den aktardığına göre, gerçekleştirilen çalışmalar, kadınların regl dönemlerinde daha fazla intihar ettiğini ortaya koymaktadır. Yapılan başka incelemelerde, ölüm sonucuna ulaşan intihar davranışının, erkeklerde kadınlara oranla daha fazla olduğu, kadınlarda intihar teşebbüsü aşamasında kalma durumunun daha yaygın olduğu sonucuna varılmıştır (Eskin, 2012: 69).

İntihar davranışı üzerine argümanların geliştirildiği bir diğer yaklaşım türü psikolojik yaklaşımlardır. Psikolojik yaklaşımlar da kendi içinde farklı yorumlar bulundurmaktadır. Bu yorumların öne çıkan örneklerinden birisi Freud'un psikodinamik görüşüdür. Viyana'da 1918 yılında gerçekleşen Psikanaliz sempozyumunda, intihar konusunda "*bilim açısından çözümlenmemiş bir sorundur*" ifadesini kullanan Freud, normal ve anormal davranışları irdelerken bilinçaltı, bilinç dışı gibi kavramları gündeme getirmiş ve geçmiş yıllarda ya da çocukluk zamanlarında meydana gelen yaşantıların, bireylerin ilerleyen yıllardaki birtakım davranışları üzerinde etkili olduğunu ifade etmektedir. Buna göre, geçmiş yıllarda görülmüş terk edilme, kaybetme, ayrılık yaşama gibi durumlar, bireylerin bilinçaltında kızgınlık ya da öfke gibi duygular uyandırmakta ve intihar ile bireyin bu olumsuz duyguları kendine yöneltmesi arasında bir ilişki bulunmaktadır (Tathioğlu, 2012: 137). Freud'un ilerleyen süreçteki görüşleri, intiharın ego ve süper ego arasındaki çatışma ile ilişkisi olduğu yönünde gelişmiştir. Bu düşünceye göre; süper egonun, ego üzerinde devamlı olarak bir baskısı söz konusudur ve bu noktada intihar, egonun süper egodan aldığı bir intikamdır (Yeğenoğlu, 2015: 56). Psikodinamik görüşte söz edilmesi gereken bir diğer isim Karl Menninger'dir. İntihar konusunu dayanaklandırmada Freud'un açıklamaları üzerinden giden Menninger'in üzerinde durduğu bir diğer faktör dürtülerdir. Ona göre bireyler devamlı yıkıcı ve yapıcı dürtülerin etkisi altındadır. Yıkıcı ve yapıcı dürtülerin bir arada faaliyet göstermediği süreçler, saldırganlık durumunu yaratmaktadır ve birey bu saldırganlığı kendine yönlendirdiğinde de intihar davranışı ortaya çıkmış olur (Odağ, 1995: 89).

İntihar davranışına psikolojik yönden yaklaşan bir başka kuram Sosyal Öğrenme Kuramı'dır. Bandura'nın Sosyal Öğrenme Kuramı, çocukların, öğrenme sürecini çevrelerindeki bireylerin birtakım davranışlarını gözlemleyerek gerçekleştirmesi ve karşıdaki kişiyi model olarak gözlemsel öğrenme süreci geliştirmesi üzerinde durmaktadır. Ailedeki ebeveynler, televizyonda izlenen kişiler, arkadaş gurubunda yer alan bireyler, öğretmenler gibi birçok model, sosyal hayatta çocuğun etrafındadır. Bu modellerin davranışları üzerinde gözlemler yapan çocuk, söz konusu davranışların bazılarını kodlamakta ve sonra aynısını taklit edebilmektedir (URL-8). İntihar davranışının açıklanmasında da sosyal öğrenme kuramı üzerinde durulabileceğini kaydeden Lester'in görüşlerini aktaran Eskin (2012: 94), bir davranışa direkt ya da dolaylı biçimde maruz kalma yönünde gelişen model alma sürecinin, intihar davranışının öğrenilmesine ve intihar riskinin yükselmesine sebebiyet verebileceğini ifade etmektedir. Buna göre intihar, stres karşısında geliştirilen öğrenilmiş bir cevap olarak çevresel aktarımın etkisiyle geliştirilebilmekte ve bu noktada kişiyi derin bir biçimde etkileyecek stres yaratıcı olayların yaşanması gerekmektedir.

Psikolojik yaklaşımlardan bir diğeri umutsuzluk yaklaşımıdır. Umutsuzlukla birlikte seyreden öfke, mutsuzluk ve sıkıntı, bireylerde depresyon olarak da ifade edilen bir çökkünlük durumu yaratmaktadır. Beck ve arkadaşları tarafından bilişsel bir bozukluk olarak yorumlanan bu durumda; bireylerde geleceğe

dair karanlık ve kötü düşünceler, dünyanın anlamsızlığı gibi algılar uyanmaktadır (Durak ve Palabıyıkoglu, 1994: 312). Tüm bunları yaratan söz konusu çökkünlük hissiyatı intihar riskini de artırmaktadır. Çünkü bu noktada intihar, umutsuzluğun ve çökkünlüğün getirdiği sıkıntılardan bir kurtuluş olarak görülebilmektedir (Öztürk, 2004: 343-345).

İntihara psikolojik yaklaşımların bir başka örneği ise kaçış kuramıdır. Baumeister'ın “Kişinin kendi benliğinden ve dünyadan kaçma davranışı” olarak ifade ettiği kaçış kuramına göre; birey önce etrafındakilerin beklentilerine yanıt veremediğini düşünerek kendisi hakkında bir yetersizlik hissine kapılmaktadır. Kendini suçlamayı da beraberinde getiren bu his; değersizlik ve reddedilme kaygısıyla birlikte seyretmektedir. Bireyi depresyona sürükleyen tüm bu düşünceler; bir taraftan depresyondan kurtulma arzusuyla, diğer taraftan da bazı çarpıtmalar ve gerçekçi olmayan düşüncelerle intihar sürecini getirmektedir (Eskin, 2012: 92).

İntihar davranışına kuramsal yaklaşımların bir diğeri ise sosyolojik yaklaşımdır. Biyolojik ve psikolojik yaklaşımlar, bireyin içsel mekanizmalarının davranışlar üzerindeki etkisine odaklanırken, sosyolojik yaklaşım, bireyin toplumla kurduğu ilişkinin sonucunda davranışına etki eden unsurların üzerinde durmaktadır. İntihara sosyolojik yaklaşımın en önde gelen ismi Fransız sosyolog Emile Durkheim'dır. Durkheim'ın 1897'de yayınlanan “Le Suicide-İntihar” adlı eseri, bu alandaki çalışmalar için temel bir kaynak niteliğindedir.

Eserinde intihar ile ilgili olarak, “*bireyin mensup olduğu toplumsal öbeklerin bütünleşme derecesi ile ters orantılıdır*” ifadelerini kullanan Durkheim (2013: 201-202), bireyin mensup olduğu aile, din gibi toplumsal öbeklerin güçsüzleşmesine dikkat çekmektedir. Buna göre, söz konusu bu bağlar azaldığında “bireysel ben”, “toplumsal ben” i geride bırakmaktadır ve bireyselliğin haddinden fazla artması intihara sebebiyet vermektedir. Toplumsal bütünleşmenin önemine vurgu yapan Durkheim, bencilliğin yanında gelişen kuralsızlığın, anomiyi beraberinde getireceğine ve bunun da intihar davranışını artıracığına dikkat çekmektedir.

Durkheim'ın intihar ile ilgili çalışmalarında ulaştığı sonuçlardan bazıları şu şekilde sıralamak mümkündür:

- İntihar, erkeklerde kadınlara göre daha fazla gözlemlenmektedir.
- Bekarlar, evlilere göre daha fazla intihar etmektedir.
- Çocuk sahibi olmayanlarda, çocuk sahibi olanlara göre daha fazla intiharla karşılaşmaktadır.
- Protestanlar, Katoliklere ve Yahudilere göre daha fazla intihar etmektedir.
- Askerlerde gözlemlenen intihar oranları, sivillerde gözlemlenen intihar oranlarından daha fazladır.
- Savaş süreçlerinde daha az intihara rastlanmaktadır.
- İskandinav ülkelerinde yaşayanlar daha fazla intihar etmektedir.

Bireyin toplum içerisindeki yaşantısını etkileyen cinsiyet, medeni hal, dini inanış, edinilen meslek ya da bulunulan coğrafyanın, intihar davranışı üzerindeki etkilerini ortaya koyan Durkheim, eserinde intiharı; bencil (egoist) intihar, özgeci (elcil-altruist) intihar, kuralsızlık (anomi) ve yazgısal (kaderci) intihar olmak üzere dörde ayırmaktadır.

Batı dünyasında Sanayi Devrimi ile başlayan süreç, toplumsal yapı üzerinde de etkili olmuştur. Bireyselleşmenin git gide arttığı ortamda sosyal bağlarda da gevşeme yaşanmış ve bireyin aile, din gibi kurumlara olan bağlılığı da azalmıştır. Bu bağlamda gelişen bencilliğin, intiharın sebeplerinden olduğunu kaydeden Durkheim (2013: 203), “toplumsal ben” yerine geçen “bireysel ben” halinin intiharın tetikleyicisi olduğunu aktarmaktadır. Bireyselliğin daha ön planda olduğu Protestanlıkta intiharın daha fazla görülmesi ya da savaş zamanlarından sosyal bağların daha fazla olması dolayısıyla intihara daha az rastlanması, bu duruma örnektir.

Özgeci intihar ise toplumsal bütünleşmenin fazla olduğu ortamlarda görülmektedir. “*Aşırı bireyselleşme nasıl intihara götürüyorsa, yetersiz bir bireyselleşme de aynı sonucu verir*” ifadelerini kullanan

Durkheim (2013: 211), bireyin toplumsal değerlere çok sıkı bir şekilde bağlı olduğu toplumlarda rastlanan özgeci intihar konusunda; yaşlanmanın ve yatakta ölmenin intihar eden bireyler tarafından utarılan bir durum olarak görülmesi ve bunun gerçekleşmemesi için “önürlü” bir biçimde ölüme gidilmesinden örnek vermektedir.

Durkheim’in (2013: 241) üzerinde durduğu bir diğer intihar türü kuralsızlık (anomik) intiharlarıdır. Sosyal hayatta ortaya çıkan finansal ya da siyasi sorunlarla birlikte bunun zıddı olan bir ortamda; yani refah düzeyinin çok yüksek olduğu durumlarda oluşan toplumsal düzensizlikle ilişkili bir şekilde ortaya çıkan kuralsızlık intiharları; kişisel tutkuların, sosyal düzenden daha önde geldiği durumları ortaya koymaktadır. Durkheim bu noktada bireysel tutkuları “hiçbir şeyin dolduramayacağı dipsiz bir uçurumdur” şeklinde ifade etmektedir.

Durkheim’in (2013: 202) intihar türlerinden bir başkası ise yazgısal (kadercı) intiharlardır. Sosyal düzenlemelerin çok fazla olduğu ortamlarda görülen yazgısal intiharlar, toplumun tüm kurumlarıyla birlikte bireylerin de fazla disiplin altına alındığı toplumlarda ortaya çıkmaktadır. Bu duruma köle intiharlarını örnek veren Durkheim, tüm yaşantısını efendisine adayan bir kölenin, efendisinin ölümünden sonra kendisini de öldürerek bu acıdan kaçmayı hedeflediğini belirtmektedir.

Görüldüğü gibi, intihar davranışı tarih boyunca toplumsal değişkenlerden de önemli ölçüde etkilenmiştir. Yağdırın (2019), intihar olgusunu sosyolojik açıdan incelediği çalışmasında, intihara teşebbüsün nedenlerini şu başlıklarda sıralamaktadır:

- Biyolojik ve Genetik Nedenler
- Psikolojik ve Sosyal Nedenler
- Sosyo-Demografik Nedenler
 - Yaş
 - Cinsiyet
 - Medeni Durum
 - Din
 - Meslek
 - Ekonomi
- Fiziksel Hastalıklar
- Psikiyatrik Bozukluklar
 - Duygulanım Bozuklukları
 - Şizofreni
 - Demans
 - Anksiyete Bozuklukları
 - Alkol ve Madde Kullanımı
 - Kişilik Bozuklukları
- Medya ve İnternet

Hem biyolojik hem psikolojik hem de sosyolojik sebepler, intihar davranışını açıklamada rol oynamaktadır. Bununla beraber; zamana, mekâna ve bireylere göre değişen her bir vaka, kendi dinamiklerini içinde barındırmakta ve farklı sebeplere dayandırılabilir bir çok özellik taşıyabilmektedir.

İNTİHAR OLGUSUNA YAKLAŞIMDA MEDYANIN ROLÜ

İçinde bulunduğumuz yüzyıl, teknolojinin kitle iletişim araçları üzerindeki etkisiyle beraber, medyanın pek çok alanda daha fazla etki ortaya koyduğu bir süreci yansıtmaktadır. Söz konusu etki, toplumun herhangi bir olay üzerindeki bakış açısını, o olaya yaklaşımını ve benzer olaylara karşı geliştireceği davranışları da dönüştürücü bir güce sahiptir. İntihar olgusu da bu etkinin kapsamı içerisinde.

Medyanın, bireylerin ve toplumların intihar olgusuna yaklaşımı üzerindeki etkisine dikkat çeken Palabıyıkoglu (1994: 277), intihar ile medya arasındaki ilişkinin hem intiharı oluşturan dinamikleri kavrayabilmek hem de bu davranışı engelleyebilmek adına önem arz ettiğini vurgulamakta ve buradan doğan ilişkinin, geçmişten günümüze pek çok incelemenin konusunu oluşturduğunu belirtmektedir.

Gazeteden dergiye, televizyondan internete, topluma bilgi sunan birçok kitle iletişim aracının, intihar davranışına etki eden bir nitelikte olduğunu söyleyen Cengiz (2009: 21-38), söz konusu kitle iletişim araçlarında aktarılan haberlerin, intihar riski bulunan kişiler üzerinde etki bıraktığının ve bu kişilerin de benzer davranışlar sergilediğinin anlaşıldığını ifade etmektedir. Buna göre, Goethe tarafından yazılan “Genç Werther’in Acıları” adlı eserin, bu etkiye önemli bir örnek olduğu görülmektedir. Eserin yayınlanmasının ardından, Avrupa’da birçok gencin, kitaptaki kahramanın uyguladığı biçimde hayatına son verdiği anlaşılmıştır. Bu da intihar bilgisi ve haberi veren yayınların, olası intihar davranışları açısından bulaştırıcı bir özellik sergilediğini göstermektedir.

Teknolojinin kitle iletişim araçları üzerindeki etkisine dikkat çeken Sakarya ve arkadaşları (2013: 44) bilgi edinme, habere ulaşma, boş vakit değerlendirme, toplumsallaşma, eğlenme gibi ihtiyaçların, günümüzde artık gazete ya da televizyon gibi araçlar yerine internet üzerinden karşılandığını belirtmektedir. Bu görüşe göre, internet sitelerinde sunulan intihar haberleri de bilgi edinme bağlamında daha kolay ve daha hızlı intihar yöntemlerini aktarabilmeleri bakımından yol gösterici bir etki ortaya koyabilmektedir.

İntiharın taklit edilebilir yönü üzerinde duran Yağdırın (2019: 41), ülkemizde gazetelerde yer alan intihar haberlerinin ardından, intihar davranışında bulunan bireyle kişilik, yaş, meslek, ekonomik durum, cinsiyet gibi yönlerden benzerlik gösteren kişilerin, haberde aktarılan intihar yöntemini de uygulayarak intihar edebildiklerini söylemektedir.

Bu konuda dikkat çeken bir örnek Yüksel (URL-10) tarafından verilmektedir. Yüksel, “Lanet Olsun Böyle Tecrübeye...” başlığıyla kaleme aldığı yazıda şunları aktarmaktadır:

“Medyada şiddet konusu gündeme gelince, Eskişehir basınına hayatını adamış değerli ağabeyimiz, deneyimli gazeteci Önder Baloğlu’nun o zamanlar bize anlattığı bir anısını hatırladım. Hatırladıklarında ‘yanlışlık’ olmasın diye gidip kendisini ziyaret ettim. Tekrar o anıyı sordum...”

‘Hiç unutamayacağım bir olay’ diye söze girdi. ‘1980’li yılların başlarıydı. 1984-85 olabilir. Ben de 34-35 yaşlarındaydım. Sakarya gazetesinin iki yıllık genel yayın yönetmeniydim. Eskişehir’de bir vatandaş intihar etmişti. Adliye muhabiri arkadaşımız bir fotoğraf getirdi. Tecrübesizliğin bize verdiği bir heyecanla o fotoğrafı birinci sayfaya kocaman attık. Aradan bir hafta bile geçmedi. Kırka’da 17-18 yaşlarında bir çocuk kendisini astı. Ve ayaklarının dibinde de bizim gazetenin sayfası ve o yayınladığımız fotoğraf duruyordu. O gazetede ki fotoğrafa baka baka aynı yöntemle intihar etmişti. Örnek almıştı... O günden bugüne böyle bir fotoğrafı asla gazetede kullanmadım. Zaten o zamanki savcı; hiç unutmam, ‘Gördün mü hatanı?’ dedi. ‘Evet’ dedim. Beni uyardı. Unutamayacağım bir tecrübe oldu.’”

Amerika ve İngiltere başta olmak üzere birçok ülkedeki gazete haberinde aktarılan intiharların, haberlerin yayınlanmasının ardından taklit edildiğini ve bu sebeple medyada bu tarz haberlerin yer almasına yasak getirilmesinin gündeme geldiğini kaydeden Güler ve Altın (2013: 123), süreç içerisinde, yasaklamaktansa haberin sunuluş biçiminin değiştirilmesi ve gerek cinayet gerekse intihar haberlerinde uzun ve duygusal olmayan bir yapı oluşturulması yoluna gidildiğini belirtmektedir.

Ayaz ve arkadaşlarının (2018: 5) aktardığına göre, gazeteler ile ilgili ülkemizde gerçekleştirilen bir çalışmada da intihar haberlerinin, kriterlere tam anlamıyla uyularak sunulmadığı sonucuna ulaşılmıştır. 2015 yılında, Hürriyet, Milliyet ve Sabah gazetelerinin incelenmesi ile gerçekleştirilen çalışmada; haberlerin bazılarında intihar eden bireyin fotoğrafının ya da videolarının kullanıldığı, bazılarında bu görüntülerin buzlandığı, haberlerin hemen hemen hepsinde ise intihar yöntemin aktarıldığı görülmüştür.

İnternetteki gazete ve haber sitelerinin yanı sıra sosyal ağlar da intihar davranışı üzerinde oldukça etkili bir profil ortaya koymaktadır. “İntihar salgını” olarak ifade ettiği durumun, sosyal ağların en önemli

yıkıcı etkilerinden birisi olduğunu aktaran Naito (2007: 583), bireylerin, hayatlarına son vermede birilerini örnek almasının mantıksız tarafına rağmen gözlemlenen bir durum olduğuna vurgu yapmaktadır. Buna göre Japonya başta olmak üzere dünyadaki pek çok ülkede, internet ya da sosyal medya kaynaklı hem bireysel hem de toplu intiharlar görülmektedir. “Net intiharı” şeklinde ifade edilen bu intihar biçimi dolayısıyla Japonya’da yıllık olarak hemen hemen 60 kişinin kendi yaşamına son vermesi söz konusudur.

İnternetteki gazete ya da haber sitelerinin ve sosyal ağların dışında, intihar davranışına etkisi ile ilgili söz edilmesi gereken bir başka unsur ise internet üzerinden oynanan oyunlardır. Özellikle Rusya’da 2017’de geliştirilen Mavi Balina adlı oyun, intihara yönlendirmesi özelliği ile uzun süre gündemde yer almıştır. Söz konusu oyunun ardından dünyanın çeşitli yerlerinde birçok insanın intihar ettiğini belirten Yılmaz ve Candan (2018: 281), sanal ortamda gerçekleştirilen karşılıklı meydan okuma durumlarının oyunun temelinde yer aldığını söylemektedir. Oyunculara birtakım mesajlar iletilen talimatlar veren ve bu talimatların tartışmasız biçimde gerçekleştirilmesini öngören oyunun, 200’den fazla kişinin intiharına sebep olduğu görülmektedir.

Görüldüğü gibi medyada yer alan gerek haber siteleri gerek sosyal ağlar gerekse de oyunlar; dijital teknolojilerin gelişmesiyle birlikte, bireylerin hayatında daha etkili bir role bürünmüştür. Olaylara geliştirilen bakış açıları, olayların algılanma biçimleri ve nihayetinde bireylerde davranış ortaya çıkaracak motivasyon yaratmaları, intihar gibi bir durum söz konusu olduğunda medya için oldukça hassas ve duyarlı davranılmasını gerektiren bir çerçeve çizmektedir.

Türkiye’de basın kanunlarına bakıldığında, 1931 yılında yürürlüğe giren Matbuat Kanunu ile basında intihar haberlerine yer verilmesinin yasaklandığı, 1950 yılına ait 5680 sayılı Basın Kanunu ile ise intiharın basında yer almamasını öngören kanun maddesinin yürürlükten kaldırıldığı görülmektedir (Palabıyıkoglu, 1994: 2).

İntihar haberlerinin medyada yer alışı biçimleri günümüzde de tartışılan bir konudur. Bu noktada, intihar haberlerinin sunulmasında, çeşitli organizasyonlarca hazırlanan ve gazetecilerin uygulaması önerilen birtakım kriterler bulunmaktadır. Bunlardan birisi 2004 yılında, Dünya Sağlık Örgütü’nün yayınladığı, gazetecilere önerilerde bulunan bildiridir. Bildiride şu maddeler yer almaktadır:

- “İntihar duygusal olarak ele alınmamalıdır.
- Haber kısa tutulmalı, kurbanın ruhsal rahatsızlığı belirtilmelidir.
- İntihar yöntemi belirtilmemeli, olay yerinin fotoğrafı yayımlanmamalıdır.
- İntihar açıklanamaz olarak gösterilmemelidir.
- İntihar iflas, sınavda başarısız olma veya cinsel istismar sonucu doğan bir yöntem olarak gösterilmemelidir.
- İntihar kurbanlarını, intihar davranışını onurlandıracak şekilde yansıtmaktan kaçınılmalıdır.
- Haberde ruh sağlığı hizmetleri ve yardım hatlarının iletişim bilgileri duyurulmalıdır (Özel ve Deniz, 2016: 237-238).”

Dünya Sağlık Örgütü’nün yayınladığı bildirinin yanı sıra, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti’nin de Türkiye Gazetecilik Hak ve Sorumluluk Bildirgesi’nde gazetecilerin intihar haberlerini sunarken nasıl bir tutum sergilemesi gerektiği konusunda açıklaması bulunmaktadır. Açıklamada, “İntihar olayları hakkında haber çerçevesini aşan ve okuyucuyu veya izleyiciyi etki altında bırakacak nitelikte ve genişlikte yayın yapılmamalıdır. Olayı gösteren fotoğraf, resim veya film yayınlanmamalıdır” ifadeleri yer almaktadır (Ayaz vd., 2018: 8).

İntihar olaylarının nasıl haberleştirilebileceğinin ve bu haberlerin sunumunda nasıl bir sınırın çizilmesi gerektiğinin hem sağlık hem de basın alanında yetkin organizasyon ve kuruluşlarca dikkat çekilen bir konu olduğu anlaşılmaktadır. Bu kapsamda ortaya koyulan birtakım tavsiye ya da kriterler olsa da bunlara ne kadar uyulduğu tartışmalı bir konudur. Özellikle de medyanın dijitalleşmesiyle enformasyonun çok daha hızlı bir biçimde yayılması göz önünde bulundurulduğunda, intihar haberlerinin kitlelere sunumunda çok daha duyarlı bir tutum sergilenmesi gerektiği görülmektedir.

ENES KARA İNTİHARININ HABER SİTELERİNDE SUNULUŞ BİÇİMİNİN İNCELENMESİ

Türkiye’deki intihar olaylarının 2018 yılından bu yana yükselen bir grafikte seyrediyor oluşu, çalışmanın önceki bölümlerinde de belirtilmiştir. Artış gösteren intihar olaylarının medyada sunuluş biçimi de önem arz eden bir konu olarak kendini göstermektedir. Bu çalışmada, intihar olaylarının haber sitelerinde nasıl yer bulduğu, Enes Kara intiharı özelinde incelenmektedir.

Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencisi olan 20 yaşındaki Enes Kara, intiharından önce, yaşadıklarını ve neden intihara karar verdiğini anlattığı bir video çekmiştir. İntiharın ardından ortaya çıkan ve yaklaşık 10 dakika uzunluğunda olan videonun internet siteleri ve sosyal ağlar üzerinde dolaşıma girmesinin ardından, 13 Ocak 2022 tarihinde T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (URL-9) tarafından videoya erişim engeli açıklaması yapılmıştır. Basın açıklamasının ardından ilgili video bazı mecralardan kaldırılrsa da videodan kısa kesitler birtakım sitelerde yer almaya devam etmektedir. Bakanlıktan yapılan açıklama şu şekildedir:

“Elazığ’da İntihar Eden Enes Kara’nın, İntiharından Önce Çektiği Videoyu İçeren Paylaşımların Yayından Kaldırılması ve Erişimin Engellenmesi ile İlgili Basın Açıklamamız

Elazığ’da intihar eden Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencisi Enes Kara’nın intiharından önce çektiği videonun sosyal medya ve internet sitelerinde paylaşılması üzerine, çocukların ve gençlerin ruh sağlığının korunması amacıyla Bakanlığımızca yasal girişimde bulunulmuştur.

Yasal mevzuat uyarınca çocukların ruh sağlığını bozabilecek, şiddete ve intihara yönlendirebilecek, intiharı özendirilecek söz konusu videoyu içeren paylaşımların yayından kaldırılması ve erişimin engellenmesi Ankara 8. Sulh Ceza Hâkimliğinden talep edilmiştir. Talebimiz mahkeme tarafından kabul edilmiştir.

Bu gibi içeriklerin her yaştan çocuğun erişimine açık mecralarda paylaşılması, çocukların sağlıklı psikolojik gelişimine zarar vermektedir. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı olarak, çocuklarımızı her türlü tehlikeli içerikten koruma görev ve sorumluluğumuzu hassasiyetle yerine getirmekte kararlıyız. Tüm kamuoyunu da bu noktada hassas davranmaya davet ediyoruz.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği”

Araştırmanın evrenini, Türkiye’de internet üzerinden faaliyet gösteren haber odaklı internet siteleri oluşturmaktadır. Örneklem olarak seçilen 10 web sitesi ise web siteleri ile ilgili önde gelen ölçümleme platformu olan Alexa.com’un 13 Ocak 2022 tarihli verilerine göre en fazla ziyaret edilen haber odaklı web siteleridir. Bu siteler ziyaret sıklığı sırasına göre; Ensonhaber.com, Yeniakit.com.tr, Hurriyet.com.tr, Sozcu.com.tr, Milliyet.com.tr, Mynet.com, Haberler.com, Haberturk.com, Sabah.com.tr ve Superhaber.tv sitelerinden oluşmaktadır. Araştırmanın sınırları ve kısıtlılıkları açısından, söz konusu web sitelerinde yer alan ve Enes Kara intiharını konu edinen 11 Ocak 2022 tarihli ilk 3 haber çalışmaya dahil edilmiştir. 11 Ocak 2022 tarihinde Enes Kara’nın intiharı ile ilgili olarak Ensonhaber.com’da 2 haber, Hurriyet.com.tr, Milliyet.com.tr ve Mynet.com’da ise 1 haber yer aldığı için, ilk 3 haber kıstasına bu web sitelerinde ulaşılamamış, çalışma kapsamında da söz konusu tarihte sunulan haberler araştırmaya dahil edilmiştir. İncelenen web siteleri ve haber sayıları Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1. Haber Sitelerinde 11.01.2022 Tarihinde Enes Kara'nın İntiharını Konu Alan İlk Haberler

Haber Sitesi	Haber Sayısı
Ensonhaber.com	2
Yeniakit.com.tr	3
Hurriyet.com.tr	1
Sozcu.com.tr	3
Milliyet.com.tr	1
Mynet.com	1
Haberler.com	3
Haberturk.com	3
Sabah.com.tr	3
Superhaber.tv	3
Toplam	23

Bu araştırma içerik analizi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Enes Kara intiharının, haber metinlerinde sunulmuş biçimleri incelenirken, Dünya Sağlık Örgütü'nün, gazetecilere intihar haberlerini hazırlarken dikkat etmeleri gereken noktalar konusunda sunduğu öneriler (Özel ve Deniz, 2016: 237-238) kullanılmıştır. Haber metinleri, bu önerilere uygunlukları açısından değerlendirilmiştir. Haber metinlerinin, Dünya Sağlık Örgütü'nün önerilerinden yola çıkılarak ve söz konusu intihar olayının özellikleriyle uyumlulukları çerçevesinde tabi tutulduğu 8 soru şu şekildedir:

- Duygusal üslup kullanılmış mı?
- Uzun metin kullanılmış mı?
- İntihar yöntemi belirtilmiş mi?
- Olay yeri fotoğrafı kullanılmış mı?
- Olay açıklanamaz olarak gösterilmiş mi?
- İntihar eden birey onurlandırılmış mı?
- İntihar olayı onurlandırılmış mı?
- Haber metninde hizmet/yardım hattı bilgisi kullanılmış mı?

İçerik analizi yöntemi gerçekleştirilirken, haber metinlerinde duygusal üslup kullanılıp kullanılmadığı, kullanılan kelimelerin duygusal anlam içerme durumlarına göre değerlendirilmiştir. Bir duygu ifadesi olarak değerlendirilen kelimeler, her bir haberin analiz kısmında belirtilmiştir.

Haber metninin uzunluğu konusunda Dünya Sağlık Örgütü tarafından net bir miktar belirtilmediği için, inceleme yapılırken Çetinkuş ve Keleş'in (2018: 194) web üzerindeki bir haberin 600 kelimedenden uzun olmaması gerektiğine dair önerisi dikkate alınmış ve 600 kelimedenden daha az kelimeyle oluşturulan haberler kısa, 600 kelimedenden daha fazla kelimeyle oluşturulan haberler ise uzun olarak değerlendirilmiştir.

İntihar yönteminin ve olay yeri fotoğrafının kullanılıp kullanılmadığı, olayın açıklanamaz olarak gösterilip gösterilmediği, intihar eden bireyin ve intihar olayının onurlandırılıp onurlandırılmadığı ve

haber metninde hizmet/yardım hattı bilgisinin yer alıp almadığı da haber metinlerinin analiz kısımlarında açıklanmıştır.

Enes Kara İntiharının, Ensonhaber.com Sitesindeki Sunuluş Biçiminin İncelenmesi

Ensonhaber.com sitesi 11 Ocak 2022 tarihinde Enes Kara'nın intiharı ile ilgili olarak 2 habere yer vermiştir. Haberlerden birinin başlığı “Tarkan'dan Enes Kara paylaşımı”, diğ erinin başlığı ise “Ömer Çelik'ten Enes Kara'nın ölümü hakkında açıklama” şeklindedir.

“Tarkan'dan Enes Kara paylaşımı” başlıklı haber; Tarkan'ın Enes Kara'nın intiharı ile ilgili olarak sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımı konu almaktadır. Tarkan'ın açıklamalarının ardından Enes Kara'nın babasının açıklamalarına yer verilen haber; 345 kelimed en oluşmakta ve sayfada Tarkan'a ait bir fotoğraf, Tarkan'ın konuyla ilgili paylaşım metninin ekran görüntüsü ve Enes Kara'nın intihar notunu aktardığı videosundan bir ekran görüntüsü kullanılmıştır.

“Ömer Çelik'ten Enes Kara'nın ölümü hakkında açıklama” başlıklı haberde de Ömer Çelik'in, Enes Kara'nın intiharı konusunda sosyal medya hesabından yaptığı açıklama aktarılmaktadır. 153 kelimed en oluşan haberde görsel olarak; Ömer Çelik'in bir fotoğrafı ve Çelik'in Enes Kara'nın intiharı hakkında sosyal medya hesabından yaptığı paylaşım metnine dair üç ekran görüntüsü kullanılmıştır. Haberlerin diğ er kriterlere uygunluk durumu ise Tablo 2'de gösterildiği gibidir.

Tablo 2. Ensonhaber.com Sitesindeki Haberlerin DSÖ Kriterlerine Göre İncelemesi

DSÖ Kriterleri	Haber Başlığı			
	Tarkan'dan Enes Kara paylaşımı		Ömer Çelik'ten Enes Kara'nın ölümü hakkında açıklama	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Duygusal Üslup Kullanılmamalı	X		X	
Uzun Metin Kullanılmamalı	X		X	
İntihar Yöntemi Belirtilmemeli	X		X	
Olay Yeri Fotoğrafı Kullanılmamalı	X		X	
Olay Açıklanamaz Olarak Gösterilmemeli	X		X	
Birey Onurlandırılmamalı	X		X	
İntihar Onurlandırılmamalı	X		X	
Hizmet/Yardım Hattı Bilgisi Verilmeli		X		X
Kriterlere Uygunluk Yüzdesi	%87,5		%87,5	
Toplamda Kriterlere Uygunluk Yüzdesi	%87,5			

Enes Kara İntiharının, Yeniakit.com.tr Sitesindeki Sunuluş Biçiminin İncelenmesi

Yeniakit.com.tr sitesinin 11 Ocak 2022 tarihinde Enes Kara'nın intiharı ile ilgili olarak paylaştığı ilk üç haber; “Enes Kara olayını kendi ideoloji kavgasına çeviren laikçilere AK Parti'den tepki: Gençecik bir insanın ölümü üzerinden...”, “Enes Kara'nın intiharı üzerinden İslam'ı hedef alanlara İhsan Şenocak'tan tokat!” ve “Siz hiç alkol alıp intihar edenler için alkolü suçlayan laikçi gördünüz mü? Cemaat değil içki yasaklısın!” şeklindeki başlıklardan oluşmaktadır.

“Enes Kara olayını kendi ideoloji kavgasına çeviren laikçilere AK Parti'den tepki: Gencecik bir insanın ölümü üzerinden...” başlıklı haber; “laikçilere”, “Türkiye'yi yasa boğan” gibi ifadelerle duygusal bir üslup kullanmıştır. Enes Kara'nın intiharını yöntem belirterek aktaran haber, Kara'nın intihar notunda yer verdiği ifadelerin kırpılarak kullanıldığı bir paragraf ile devam etmiş ve Ömer Çelik'in konuyla ilgili sosyal medya paylaşımında yaptığı açıklamayla son bulmuştur. 389 kelimededen oluşan haberde, Ömer Çelik'in bir fotoğrafı ve Çelik'in sosyal medya paylaşımına dair bir ekran görüntüsü kullanılmıştır.

“Enes Kara'nın intiharı üzerinden İslam'ı hedef alanlara İhsan Şenocak'tan tokat!” başlıklı haber; içeriğinde kullandığı “tokat”, “malum çevreler”, “kirli ağızlarıyla” gibi ifadelerle duygusal bir üslup kullanmıştır. Kara'nın intiharının yöntem belirtilerek aktarılmasıyla başlayan haber, İhsan Şenocak'ın konuyla ilgili açıklamaları ve Enes Kara'nın babasının açıklamalarıyla devam etmiştir. 313 kelimededen oluşan haberde görsel olarak; İhsan Şenocak'ın fotoğrafı, Şenocak'ın sosyal medya paylaşımındaki açıklamayla ilgili bir ekran görüntüsü, intihar olayının gerçekleştiği binaya dair bir fotoğraf, Enes Kara'nın fotoğrafı ve Yeniakit.com.tr sitesinin “Türk gençliğini inanç ve geleneklerinden uzaklaştırarak İslam'a karşı düşman haline getirmeyi amaçlayan bazı medya kuruluşları ve muhalif isimler” şeklinde ifade ettiği bazı kişi ve kuruluşların, intihar olayı konusunda yaptığı açıklamalara dair 9 ekran görüntüsü kullanılmıştır.

“Siz hiç alkol alıp intihar edenler için alkolü suçlayan laikçi gördünüz mü? Cemaat değil içki yasaklısın!” başlıklı haberde, alkol kullanımının intihar olayları üzerindeki etkisine dikkat çekilmiştir. Enes Kara'nın intiharının yöntem belirtilerek aktarıldığı metinde, alkol ve intihar arasındaki ilişkiyi vurgulama iddiasıyla geçmişte yaşanan başka intihar olayları da yine yöntem belirtilerek anlatılmıştır. 538 kelimededen oluşan haber metninde; “cemaatlere çamur atan laikçi yobazların”, “ikiyüzlülüklerini”, “içimizdeki iş birlikçiler”, “laikçi grup”, “laikçi yobazlar” gibi ifadelerle yer verilerek duygusal bir üslup kullanılmıştır. Haberde Enes Kara'nın fotoğrafının yanı sıra, geçmişte gerçekleştirmiş intihar olaylarının gerçekleştiği olay yeri fotoğraflarından da üç örneğe yer verilmiştir. Haberlerin diğer kriterlere uygunluk durumu Tablo 3'te aktarılmıştır.

Tablo 3. Yeniakit.com.tr Sitesindeki Haberlerin DSÖ Kriterlerine Göre İncelemesi

DSÖ Kriterleri	Haber Başlığı					
	Enes Kara olayını kendi ideoloji kavgasına çeviren laikçilere AK Parti'den tepki: Gencecik bir insanın ölümü üzerinden...		Enes Kara'nın intiharı üzerinden İslam'ı hedef alanlara İhsan Şenocak'tan tokat!		Siz hiç alkol alıp intihar edenler için alkolü suçlayan laikçi gördünüz mü? Cemaat değil içki yasaklısın!	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Duygusal Üslup Kullanılmamalı		X		X		X
Uzun Metin Kullanılmamalı	X		X		X	
İntihar Yöntemi Belirtilmemeli		X		X		X
Olay Yeri Fotoğrafı Kullanılmamalı	X			X		X
Olay Açıklanamaz Olarak Gösterilmemeli	X		X		X	
Birey Onurlandırılmamalı	X		X		X	
İntihar Onurlandırılmamalı	X		X		X	
Hizmet/Yardım Hattı Bilgisi Verilmeli		X		X		X
Kriterlere Uygunluk Yüzdesi	%62,5		%50		%50	
Toplamda Kriterlere Uygunluk Yüzdesi	%54,16					

Enes Kara İntiharının, Hurriyet.com.tr Sitesindeki Sunuluş Biçiminin İncelenmesi

Hurriyet.com.tr, 11 Ocak 2022 tarihinde Enes Kara'nın intiharı ile ilgili olarak "Son dakika... AK Parti Sözcüsü Çelik'ten Enes Kara açıklaması" başlıklı haberi yayınlamıştır. Ömer Çelik'in, Enes Kara'nın intiharı ile ilgili olarak sosyal medya hesabından yaptığı açıklamayı, CNN Türk televizyonunun haberi üzerinden video olarak yayınlayan haber, 154 kelimedenden oluşmaktadır. Haberin yer aldığı sayfada, Çelik'in sosyal medya paylaşımına dair bir ekran görüntüsü kullanılmıştır. Haber metninin diğer kriterlere uygunluk durumu Tablo 4'te aktarıldığı gibidir.

Tablo 4. Hurriyet.com.tr Sitesindeki Haberlerin DSÖ Kriterlerine Göre İncelemesi

DSÖ Kriterleri	Haber Başlığı	
	Son dakika... AK Parti Sözcüsü Çelik'ten Enes Kara açıklaması	
	Evet	Hayır
Duygusal Üslup Kullanılmamalı	X	
Uzun Metin Kullanılmamalı	X	
İntihar Yöntemi Belirtilmemeli	X	
Olay Yeri Fotoğrafı Kullanılmamalı	X	
Olay Açıklanamaz Olarak Gösterilmemeli	X	
Birey Onurlandırılmamalı	X	
İntihar Onurlandırılmamalı	X	
Hizmet/Yardım Hattı Bilgisi Verilmeli		X
Kriterlere Uygunluk Yüzdesi	%87,5	

Enes Kara İntiharının, Sozcu.com.tr Sitesindeki Sunuluş Biçiminin İncelenmesi

Sozcu.com sitesinde 11 Ocak 2022 tarihinde ilk olarak, "Aile baskısıyla cemaat yurdunda kalan tıp öğrencisi Enes Kara canına kıydı", "Türkiye'yi ağlatan Enes, Whatsapp'tan intihar edeceğini paylaşmış" ve "AKP'li Çelik'ten 'Enes Kara' açıklaması" başlıklı haberler yayınlanmıştır.

"Aile baskısıyla cemaat yurdunda kalan tıp öğrencisi Enes Kara canına kıydı" başlıklı haber; Enes Kara'nın intiharını yöntem belirterek veren ifadelerle başlamıştır. Kara'nın intihar notu ile devam eden haberde; Türk Tabipleri Birliği Tıp Öğrencileri Kolu ile çeşitli kişi ve kuruluşların Kara'nın intiharı hakkında sosyal medya hesaplarından yaptıkları paylaşımlara yer verilmiştir. Haber; Fırat Üniversitesi tarafından 10 Ocak Çalışan Gazeteciler Günü için düzenlenecek olan konserin ertelendiği bilgisi ile Üniversite Rektörlüğü'nün açıklaması ve Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin Enes Kara için düzenledikleri anma töreninin aktarılmasıyla tamamlanmıştır. 985 kelimedenden oluşan haberde görsel olarak; Enes Kara'nın intihar öncesi çektiği video, intiharın gerçekleştiği olay yerinin fotoğrafı ve Tıp Fakültesi öğrencilerinin anma töreninden bir fotoğraf kullanılmıştır.

"Türkiye'yi ağlatan Enes, Whatsapp'tan intihar edeceğini paylaşmış" başlıklı haber, Kara'nın intiharının aktarılmasıyla başlamış, haberin devamında Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanı ile gerçekleştirilen röportajla devam etmiştir. 1157 kelimedenden oluşan haberde; "üzücü", "herkesin hayallerini süsleyen Tıp Fakültesini kazanmışken" gibi ifadelerle duygusal bir üslup kullanılmıştır. Haberde görsel olarak; Enes Kara'nın fotoğrafı, Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanının fotoğrafı ve Enes Kara'nın arkadaşları tarafından düzenlenen anma töreninden bir fotoğraf kullanılmıştır.

"AKP'li Çelik'ten 'Enes Kara' açıklaması" başlıklı haberde, Ömer Çelik'in sosyal medya hesabından yaptığı paylaşım aktarılmıştır. 161 kelimedenden oluşan haberde görsel olarak Enes Kara'nın ve Ömer Çelik'in fotoğrafları kullanılmıştır. Haber metninin diğer kriterlere uygunluk durumu Tablo 5'te gösterildiği şekildedir.

Tablo 5. Sozcu.com.tr Sitesindeki Haberlerin DSÖ Kriterlerine Göre İncelemesi

DSÖ Kriterleri	Haber Başlığı					
	Aile baskısıyla cemaat yurdunda kalan tıp öğrencisi Enes Kara canına kıydı		Türkiye'yi ağlatan Enes, Whatsapp'tan intihar edeceğini paylaşmış		AKP'li Çelik'ten 'Enes Kara' açıklaması	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Duygusal Üslup Kullanılmamalı	X			X	X	
Uzun Metin Kullanılmamalı		X		X	X	
İntihar Yöntemi Belirtilmemeli		X	X		X	
Olay Yeri Fotoğrafı Kullanılmamalı		X	X		X	
Olay Açıklanamaz Olarak Gösterilmemeli	X		X		X	
Birey Onurlandırılmamalı	X		X		X	
İntihar Onurlandırılmamalı	X		X		X	
Hizmet/Yardım Hattı Bilgisi Verilmeli		X		X		X
Kriterlere Uygunluk Yüzdesi	%50		%62,5		%87,5	
Toplamda Kriterlere Uygunluk Yüzdesi	%66,66					

Enes Kara İntiharının, Milliyet.com.tr Sitesindeki Sunuluş Biçiminin İncelenmesi

Milliyet.com.tr sitesinde 11 Ocak 2022 tarihinde Enes Kara intiharı ile ilgili olarak “Son dakika! AK Parti Sözcüsü Çelik'ten Enes Kara açıklaması” başlıklı haber yayınlanmıştır. 142 kelimedenden oluşan haberde Ömer Çelik'in, Kara'nın intiharı ile ilgili olarak sosyal medya hesabından yaptığı açıklama, CNN Türk televizyonunun haberi üzerinden video olarak verilmiş ve Çelik'in sosyal medya paylaşımından ekran görüntüleri kullanılmıştır. Haberin diğer kriterlere uygunluk durumu Tablo 6'da aktarılmıştır.

Tablo 6. Milliyet.com.tr Sitesindeki Haberlerin DSÖ Kriterlerine Göre İncelemesi

DSÖ Kriterleri	Haber Başlığı	
	Son dakika! AK Parti Sözcüsü Çelik'ten Enes Kara açıklaması	
	Evet	Hayır
Duygusal Üslup Kullanılmamalı	X	
Uzun Metin Kullanılmamalı	X	
İntihar Yöntemi Belirtilmemeli	X	
Olay Yeri Fotoğrafı Kullanılmamalı	X	
Olay Açıklanamaz Olarak Gösterilmemeli	X	
Birey Onurlandırılmamalı	X	
İntihar Onurlandırılmamalı	X	
Hizmet/Yardım Hattı Bilgisi Verilmeli		X
Kriterlere Uygunluk Yüzdesi	%87,5	

Enes Kara İntiharının, Mynet.com Sitesindeki Sunuluş Biçiminin İncelenmesi

Mynet.com sitesi, 11 Ocak 2022 tarihinde Enes Kara'nın intiharı ile ilgili olarak "Son dakika... Türkiye, Enes Kara'nın ölümünü konuşuyor! Babasından açıklama geldi..." başlıklı habere yer vermiştir. İntiharın yöntem belirtilerek aktarıldığı haberde, Kara'nın intihar notundan bazı ifadeler kırılarak aktarılmıştır. 654 kelimededen oluşan haber; intiharın aktarımı, Enes Kara'nın intihar notundan kesitler, adli tıp ön raporundan kaydedilen bilgiler, Kara'nın babasının açıklamaları ve Ömer Çelik'in konuyla ilgili olarak sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımıyla devam etmiştir. Haberde görsel olarak Enes Kara'nın fotoğrafı ve tıp fakültesi öğrencilerinin anma töreninden iki fotoğraf kullanılmıştır. Diğer kriterlere uygunluk durumu Tablo 7'de belirtilmiştir.

Tablo 7. Mynet.com Sitesindeki Haberlerin DSÖ Kriterlerine Göre İncelemesi

DSÖ Kriterleri	Haber Başlığı	
	Son dakika... Türkiye, Enes Kara'nın ölümünü konuşuyor! Babasından açıklama geldi...	
	Evet	Hayır
Duygusal Üslup Kullanılmamalı	X	
Uzun Metin Kullanılmamalı		X
İntihar Yöntemi Belirtilmemeli		X
Olay Yeri Fotoğrafı Kullanılmamalı	X	
Olay Açıklanamaz Olarak Gösterilmemeli	X	
Birey Onurlandırılmamalı	X	
İntihar Onurlandırılmamalı	X	
Hizmet/Yardım Hattı Bilgisi Verilmeli		X
Kriterlere Uygunluk Yüzdesi	%62,5	

Enes Kara İntiharının, Haberler.com Sitesindeki Sunuluş Biçiminin İncelenmesi

Haberler.com sitesinde 11 Ocak 2022 tarihinde Enes Kara'nın intiharı ile ilgili olarak verilen ilk haberler, "Fırat Üniversitesi, hayatını kaybeden tıp öğrencisi için konseri erteledi", "Elâzığ'da hayatını kaybeden tıp öğrencisi için arkadaşları anma töreni düzenledi" ve "Enes Kara kimdir? Enes Kara neden öldü?" başlıklarından oluşmaktadır.

"Fırat Üniversitesi, hayatını kaybeden tıp öğrencisi için konseri erteledi" başlıklı haber; Fırat Üniversitesi tarafından 10 Ocak Çalışan Gazeteciler Günü onuruna düzenlenecek konserin, Enes Kara'nın vefatı dolayısıyla ertelendiği bilgisini vermektedir. Haberde Üniversite Rektörlüğü tarafından, konuyla ilgili olarak yapılan açıklama aktarılmaktadır. 173 kelimededen oluşan haberde görsel olarak, Üniversite Rektörlüğü'nün açıklamasına dair bir görüntü kullanılmıştır.

"Elâzığ'da hayatını kaybeden tıp öğrencisi için arkadaşları anma töreni düzenledi" başlıklı haber, Enes Kara'nın öğrenim gördüğü tıp fakültesindeki arkadaşlarının, kendisi için düzenlediği anma törenini

konu almıştır. Öğrencilerden birinin konuşmasının aktarıldığı haber metni 128 kelimedenden oluşmuştur. Haberde törene dair üç fotoğraf kullanılmıştır.

Haberler.com sitesinde son olarak “Enes Kara kimdir? Enes Kara neden öldü?” başlıklı haber incelenmiştir. Haberde Kara’nın intiharı yöntem belirtilerek anlatılmıştır. Haberin devamında, Enes Kara’nın intihar notunun kırpılarak aktarılmasının ardından, Kara’nın babasının açıklamasına yer verilmiştir. 366 kelimedenden oluşan haberde görsel olarak Enes Kara’nın ve olay yerinin bir fotoğrafı kullanılmıştır. Diğer kriterlere uygunluk durumu Tablo 8’de aktarılmıştır.

Tablo 8. Haberler.com Sitesindeki Haberlerin DSÖ Kriterlerine Göre İncelemesi

DSÖ Kriterleri	Haber Başlığı					
	Fırat Üniversitesi, hayatını kaybeden tıp öğrencisi için konseri erteledi		Elazığ’da hayatını kaybeden tıp öğrencisi için arkadaşları anma töreni düzenledi		Enes Kara kimdir? Enes Kara neden öldü?	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Duygusal Üslup Kullanılmamalı	X		X		X	
Uzun Metin Kullanılmamalı	X		X		X	
İntihar Yöntemi Belirtilmemeli	X		X			X
Olay Yeri Fotoğrafı Kullanılmamalı	X		X			X
Olay Açıklanamaz Olarak Gösterilmemeli	X		X		X	
Birey Onurlandırılmamalı	X		X		X	
İntihar Onurlandırılmamalı	X		X		X	
Hizmet/Yardım Hattı Bilgisi Verilmeli		X		X		X
Kriterlere Uygunluk Yüzdesi	%87,5		%87,5		%62,5	
Toplamda Kriterlere Uygunluk Yüzdesi	%79,16					

Enes Kara İntiharının, Haberturk.com Sitesindeki Sunuluş Biçiminin İncelenmesi

Enes Kara’nın intihar olayıyla ilgili, 11 Ocak 2022 tarihinde Haberturk.com sitesinde ilk olarak; “Elazığ’da yürek yakan olay! Türkiye tıp öğrencisi Enes Kara’nın ölümüne ağlıyor”, “Tarkan’dan 'Enes Kara' mesajı: Ne kadar üzüldüğümü anlatamam!” ve “Son dakika haberi AK Parti Sözcüsü Çelik’ten 'Enes Kara' açıklaması” başlıklı haberler yayımlanmıştır.

“Elazığ’da yürek yakan olay! Türkiye tıp öğrencisi Enes Kara’nın ölümüne ağlıyor” başlıklı haber; intiharın yöntem belirtilerek aktarılmasının ardından, Kara’nın intihar notundan bazı kısımlara kırpılarak yer verilmesiyle devam etmiştir. Haberin devamında adli tıp ön raporundan bilgiler kullanılmış ve Kara’nın arkadaşlarının kendisi için düzenlediği anma töreni belirtilmiştir. Haber; “yürek yakan olay”, “Türkiye tıp öğrencisi Enes Kara’nın ölümüne ağlıyor”, “kahreden olay” gibi ifadelerle

duygusal bir üsluba sahiptir. 407 kelimedenden oluşan haberde görsel olarak; Kara'nın fotoğrafının üzerine intihar notunun seslendirildiği bir video ve tıp fakültesi öğrencilerinin anma töreninden üç fotoğraf kullanılmıştır.

“Tarkan'dan 'Enes Kara' mesajı: Ne kadar üzüldüğümü anlatamam” başlıklı haber; Kara'nın intiharı ile ilgili yöntem belirterek bilgi aktardıktan sonra, Tarkan'ın söz konusu olay ile ilgili, sosyal medya hesabından yaptığı açıklamaya yer vermiştir. Haberin sonunda ise Tarkan hakkında bilgi aktarılmıştır. “Acı olay”, “Türkiye tıp öğrencisi Enes'e ağlıyor” gibi ifadelerle duygusal bir üsluba sahip olan haber, 536 kelimedenden oluşmaktadır. Haberde görsel olarak, Enes Kara ve Tarkan'ın yan yana kullanıldığı bir fotoğrafın üzerine haber metninin seslendirildiği bir video, Enes Kara'nın fotoğrafı, Tarkan'ın sosyal medya açıklamasının görüntüsü ve Tarkan'ın eşi ve kızı ile olan fotoğrafı kullanılmıştır.

“Son dakika haberi AK Parti Sözcüsü Çelik'ten 'Enes Kara' açıklaması” başlıklı haberde, Ömer Çelik'in Kara'nın intiharı ile ilgili sosyal medya hesabından yaptığı paylaşım aktarılmıştır. 170 kelimedenden oluşan haberde görsel olarak Ömer Çelik'in bir fotoğrafı ve haber metninin, Ömer Çelik'in fotoğrafının üzerine seslendirildiği bir video yer almıştır. Enes Kara'nın fotoğrafının kullanıldığı görselde “Türkiye tıp öğrencisi Enes'in ölümüne ağlıyor” ifadesiyle duygusal bir üsluba yer verilmiştir. Haberlerin diğer kriterlere uygunluk durumu Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9. Haberturk.com Sitesindeki Haberlerin DSÖ Kriterlerine Göre İncelemesi

DSÖ Kriterleri	Haber Başlığı					
	Elazığ'da yürek yakan olay! Türkiye tıp öğrencisi Enes Kara'nın ölümüne ağlıyor		Tarkan'dan 'Enes Kara' mesajı: Ne kadar üzüldüğümü anlatamam!		Son dakika haberi AK Parti Sözcüsü Çelik'ten 'Enes Kara' açıklaması	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Duygusal Üslup Kullanılmamalı		X		X		X
Uzun Metin Kullanılmamalı	X		X		X	
İntihar Yöntemi Belirtilmemeli		X		X	X	
Olay Yeri Fotoğrafı Kullanılmamalı	X		X		X	
Olay Açıklanamaz Olarak Gösterilmemeli	X		X		X	
Birey Onurlandırılmamalı	X		X		X	
İntihar Onurlandırılmamalı	X		X		X	
Hizmet/Yardımlı Hattı Bilgisi Verilmeli		X		X		X
Kriterlere Uygunluk Yüzdesi	%62,5		%62,5		%75	
Toplamda Kriterlere Uygunluk Yüzdesi	%66,66					

Enes Kara İntiharının, Sabah.com.tr Sitesindeki Sunuluş Biçiminin İncelenmesi

Sabah.com.tr sitesinde 11 Ocak 2022 tarihinde Enes Kara'nın intiharı ile ilgili olarak verilen ilk haberler, "Elazığ'da hayatını kaybeden tıp öğrencisi için arkadaşları anma töreni düzenledi", "AK Parti Sözcüsü Ömer Çelik'ten Enes Kara paylaşımı" ve "TBMM Başkanı Şentop, Enes Kara'nın ailesine başsağlığı diledi" başlıklarından oluşmaktadır.

"Elazığ'da hayatını kaybeden tıp öğrencisi için arkadaşları anma töreni düzenledi" başlıklı haberde Enes Kara'nın vefatının ardından, arkadaşları tarafından düzenlenen anma töreni anlatılmıştır. Haberin devamında, tıp fakültesi öğrencilerinden birinin Enes Kara ile ilgili açıklamasına yer verilmiştir. 189 kelimedenden oluşan haberde görsel olarak anma töreninden bir fotoğraf kullanılmıştır.

"AK Parti Sözcüsü Ömer Çelik'ten Enes Kara paylaşımı" başlıklı haber, Ömer Çelik'in Enes Kara'nın vefatı ile ilgili olarak, sosyal medya hesabından yaptığı açıklamayı aktarmıştır. Çelik'in ifadelerine yer verilen haber metni 163 kelimedenden oluşmuş ve haberde görsel olarak, Ömer Çelik'in bir fotoğrafı ve sosyal medya hesabından yaptığı paylaşıma dair bir ekran görüntüsü kullanılmıştır.

"TBMM Başkanı Şentop, Enes Kara'nın ailesine başsağlığı diledi" başlıklı haber, 57 kelimedenden oluşan haber metni ile Mustafa Şentop'un başsağlığı dileğini aktarmıştır. Haberde görsel olarak Mustafa Şentop'un bir fotoğrafı kullanılmıştır.

Sabah.com.tr sitesinin haberleri sunuş biçiminde dikkat çeken unsur, gerçekleşen ölümün, intihar dolayısıyla olduğuna yer verilmemesidir. İncelenen haber metinlerinde "Enes Kara'nın ölümü", "hayatını kaybeden Enes Kara" gibi ifadelerle yer verilmiş; intihar ya da intiharı ifade edecek bir kelime kullanılmamıştır. Diğer kriterlere uygunluk durumu Tablo 10'da belirtilmiştir.

Tablo 10. Sabah.com.tr Sitesindeki Haberlerin DSÖ Kriterlerine Göre İncelemesi

DSÖ Kriterleri	Haber Başlığı					
	Elazığ'da hayatını kaybeden tıp öğrencisi için arkadaşları anma töreni düzenledi		AK Parti Sözcüsü Ömer Çelik'ten Enes Kara paylaşımı		TBMM Başkanı Şentop, Enes Kara'nın ailesine başsağlığı diledi	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Duygusal Üslup Kullanılmamalı	X		X		X	
Uzun Metin Kullanılmamalı	X		X		X	
İntihar Yöntemi Belirtilmemeli	X		X		X	
Olay Yeri Fotoğrafı Kullanılmamalı	X		X		X	
Olay Açıklanamaz Olarak Gösterilmemeli	X		X		X	
Birey Onurlandırılmamalı	X		X		X	
İntihar Onurlandırılmamalı	X		X		X	
Hizmet/Yardım Hattı Bilgisi Verilmeli		X		X		X
Kriterlere Uygunluk Yüzdesi	%87,5		%87,5		%87,5	
Toplamda Kriterlere Uygunluk Yüzdesi	%87,5					

Enes Kara İntiharının, Superhaber.tv Sitesindeki Sunuluş Biçiminin İncelenmesi

Superhaber.tv sitesinde 11 Ocak 2022 tarihinde Enes Kara'nın intiharı hakkında ilk olarak, "AK Parti Sözcüsü Çelik'ten Enes Kara açıklaması: Yüreğimiz yandı", "Şarkıcı Tarkan'dan yaşamına son veren Enes Kara paylaşımı" ve "Enes Kara paylaşımı yapmayınca eleştirilen Kılıçdaroğlu'ndan 'etik' savunması" başlıklı haberler yayınlanmıştır.

"AK Parti Sözcüsü Çelik'ten Enes Kara açıklaması: Yüreğimiz yandı" başlıklı haber, Çelik'in Enes Kara'nın intiharı hakkında sosyal medya hesabından yaptığı açıklamayı konu almıştır. Çelik'in ifadelerinin yer verildiği haber metni 216 kelimedenden oluşmuş ve haberde görsel olarak Ömer Çelik'in bir fotoğrafı kullanılmıştır.

"Şarkıcı Tarkan'dan yaşamına son veren Enes Kara paylaşımı" başlıklı haberde Enes Kara'nın intiharı yöntem belirtilerek anlatılmış ve ardından Tarkan'ın, intihar ile ilgili olarak sosyal medya hesabından yaptığı açıklamaya yer verilmiştir. 177 kelimedenden oluşan haberde görsel olarak, Tarkan'ın ve Enes Kara'nın fotoğrafları kullanılmıştır.

"Enes Kara paylaşımı yapmayınca eleştirilen Kılıçdaroğlu'ndan 'etik' savunması" başlıklı haberde, Kılıçdaroğlu'nun sosyal medyadan yaptığı açıklama aktarılmıştır. Haberin devamında intihar olayı yöntem belirtilerek hatırlatılmıştır. 167 kelimedenden oluşan haberde görsel olarak, Kılıçdaroğlu ve Enes Kara'nın fotoğrafları ile Kılıçdaroğlu'nun sosyal medyadan yaptığı açıklamaya dair bir ekran görüntüsü kullanılmıştır. Diğer kriterlere uygunluk durumu Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11. Superhaber.tv Sitesindeki Haberlerin DSÖ Kriterlerine Göre İncelemesi

DSÖ Kriterleri	Haber Başlığı					
	AK Parti Sözcüsü Çelik'ten Enes Kara açıklaması: Yüreğimiz yandı		Şarkıcı Tarkan'dan yaşamına son veren Enes Kara paylaşımı		Enes Kara paylaşımı yapmayınca eleştirilen Kılıçdaroğlu'ndan 'etik' savunması	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Duygusal Üslup Kullanılmamalı	X		X		X	
Uzun Metin Kullanılmamalı	X		X		X	
İntihar Yöntemi Belirtilmemeli	X			X		X
Olay Yeri Fotoğrafı Kullanılmamalı	X		X		X	
Olay Açıklanamaz Olarak Gösterilmemeli	X		X		X	
Birey Onurlandırılmamalı	X		X		X	
İntihar Onurlandırılmamalı	X		X		X	
Hizmet/Yardım Hattı Bilgisi Verilmeli		X		X		X
Kriterlere Uygunluk Yüzdesi	%87,5		%75		%75	
Toplamda Kriterlere Uygunluk Yüzdesi	%79,16					

DEĞERLENDİRME

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; incelemenin gerçekleştirildiği 10 haber sitesinin kriterlere uygunluk ortalaması, analiz edilen haberlere göre %75,83'tür. Haber sitelerinin kriterlere uygunluk yüzdeleri; Ensonhaber.com, Hurriyet.com.tr, Milliyet.com.tr ve Sabah.com.tr için %87,5, Haberler.com ve Superhaber.tv için %79,16, Haberturk.com ve Sozcu.com.tr için %66,6, Mynet.com için %62,5 ve Yeniakit.com.tr için %54,16 şeklindedir.

Tablo 12. İncelenen Haberlerin DSÖ Kriterlerine Uygunluk Yüzdesi (Haber Sitesi Bazında)

Haber Sitesi	DSÖ Kriterlerine Uygunluk Yüzdesi
Ensonhaber.com	%87,5
Hurriyet.com.tr	%87,5
Milliyet.com.tr	%87,5
Sabah.com.tr	%87,5
Haberler.com	%79,16
Superhaber.tv	%79,16
Haberturk.com	%66,66
Sozcu.com.tr	%66,66
Mynet.com	%62,5
Yeniakit.com.tr	%54,16
Ortalama	%75,83

Yapılan incelemede haber metinlerinde en fazla uyulan kriterler %100'lük uygunluk oranlarıyla "Olay Açıklanamaz Olarak Gösterilmemeli", "Birey Onurlandırılmamalı" ve "İntihar Onurlandırılmamalı" kriterleridir. "Uzun Metin Kullanılmamalı" kriterine %86,95, "Olay Yeri Fotoğrafi Kullanılmamalı" kriterine %82,60, "Duygusal Üslup Kullanılmamalı" kriterine %69,56 ve "İntihar Yöntemi Belirtilmemeli" kriterine %56,52 oranlarında uyulduğu anlaşılmıştır. "Hizmet/Yardım Hattı Bilgisi Verilmeli" kriterine ise %0 ile hiç uyulmadığı görülmüştür.

Tablo 13. İncelenen Haberlerin DSÖ Kriterlerine Uygunluk Yüzdesi (DSÖ Kriteri Bazında)

Kriter	Uygunluk Yüzdesi
Olay Açıklanamaz Olarak Gösterilmemeli	%100
Birey Onurlandırılmamalı	%100
İntihar Olayı Onurlandırılmamalı	%100
Uzun Metin Kullanılmamalı	%86,95
Olay Yeri Fotoğrafi Kullanılmamalı	%82,60
Duygusal Üslup Kullanılmamalı	%69,56
İntihar Yöntemi Belirtilmemeli	%56,52

Hizmet/Yardım Hattı Bilgisi Verilmeli

%0

SONUÇ

Psikolojiden sosyolojiye, felsefeden antropolojiye kadar birçok farklı bilim dalının konusu olarak oldukça önemli inceleme, analiz ve değerlendirmelerin gerçekleştirildiği intihar olgusu; geçmişte olduğu gibi günümüzde de gözlemlenen intihar olaylarıyla kendini göstermektedir. Gerek cinsiyet, gen, hormon gibi faktörlerin öne çıktığı biyolojik bakış açısı; gerek dürtü, duygu, bilişsel süreç gibi etkilerin rol oynadığı psikolojik bakış açısı; gerekse bireyin toplumla ilişkisinin temel alındığı sosyolojik bakış açısı; intihar davranışının ne kadar geniş bir çerçevede değerlendirilebileceğini ortaya koymaktadır. Konuya bilimsel yaklaşımların dışında kültürel, dini ya da inanç sistemleri dahilinde eğilen birçok farklı alan da bulunmaktadır. Bütün bunlar göstermektedir ki intihar olgusu, ortaya koyduğu etkilerle hem bireysel hem de toplumsal yaşamın önemli bir gerekliliğidir.

Günümüzde kitle iletişim araçlarının hem niteliksel hem de niceliksel olarak büyük bir dönüşüme uğradığı bir süreçten geçilmektedir. Dijitalleşmenin getirdiği yeni iletişim pratikleri, bireyin medyayla olan ilişkisini de farklı bir boyuta taşımaktadır. Medya tarafından sunulan içeriklere çok daha kolay ve hızlı bir biçimde erişimin sağlanabildiği yeni medya ortamı, bireyin kitle iletişim araçlarıyla geçirdiği sürenin de ciddi miktarda artmasını beraberinde getirmiştir. Hem fazla hem de yoğun bir medya içeriğine maruz kalan bireyin bu içeriklerden etkilenme eğilimi de artmıştır. Bu noktada bireylerin medyada neyle karşılaşacağı, hangi içeriğin nasıl bir biçimde sunulmuş olduğu gibi konular önem kazanmaktadır. İntihar olayları da medya tarafından topluma aktarılırken, üzerinde hassasiyetle durulması gereken bir alan oluşturmaktadır.

Aktarılan bir intihar haberi; sunum biçimiyle, intihar davranışını gerçekleştiren bireyle benzer duygu ve düşüncelerden geçmekte olan bireylere model olma, yol gösterme, yöntem geliştirme gibi riskleri taşıma ihtimaline sahiptir. Yanlış bir biçimde sunulmuş bir intihar haberi hem topluma verebileceği zarar hem de intihar etmiş olan bireyin mahremiyeti bağlamında değerlendirildiğinde her iki açıdan da etik problemler yaratmaktadır. Bunun için söz konusu haberlerin aktarımında, medyanın duyarlı ve bilimsel bir bakış açısıyla hareket etmesi elzemdir.

Bu çalışmada 2022 yılının Ocak ayında intihar eden 20 yaşındaki Enes Kara'nın intiharının haber sitelerinde nasıl yer aldığı incelenmiştir. Web siteleri üzerinde ölçüleme gerçekleştiren bir platform olan Alexa.com'un verilerine göre, en fazla ziyaret edilen 10 haber sitesi araştırmada yer almıştır. Bu haber siteleri; Ensonhaber.com, Yeniakit.com.tr, Hurriyet.com.tr, Sozcu.com.tr, Milliyet.com.tr, Mynet.com, Haberler.com, Haberturk.com, Sabah.com.tr ve Superhaber.tv'dir. Medyada büyük bir yankı uyandıran ve birçok tartışmayı da beraberinde getiren Enes Kara intiharı hakkında çok sayıda haber yayımlandığı için, araştırmaya 11 Ocak 2022 tarihinde, haber sitelerinde yayınlanmış ilk 3 haber dahil edilmiştir. Yapılan inceleme, Dünya Sağlık Örgütü'nün, intihar haberlerini aktarırken gazetecilerin dikkat etmesi gereken noktalar konusunda ortaya koyduğu kriterlere göre gerçekleştirilmiştir. Haberlerin, intihar olayının özellikleri çerçevesinde söz konusu kriterlere uygunlukları, içeriklerinin analiz edilmesiyle tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar, haber sitelerinin, Dünya Sağlık Örgütü'nün söz konusu kriterlerine uymada bazı sorunlarının olduğunu göstermektedir. "Hizmet/Yardım Hattı Bilgisi Verilmeli" kriterine hiçbir haber sitesinde ve incelenen hiçbir haberde uyulmadığı görülmüştür. Dolayısıyla bu eksikliğin giderilmesine dikkat edilmelidir. Elde edilen bir başka sonuç, haber metinlerinde intihar yönteminin belirtilmemesi gerektiğini ortaya koyan kriterlere %56,52 oranında uyulması olmuştur. Bu da yaklaşık olarak her iki haberin birinde intihar yönteminin belirtilmiş olduğunu göstermektedir. Çalışmanın literatür kısmında da bahsedildiği üzere, gösterilen yöntemler, intihar düşüncesini taşıyan bireyler için yol gösterici ve teşvik edici olabilmektedir. Bu sebeple, intihar yöntemine haber metninde yer verilmemesine çok dikkat edilmelidir. Araştırmanın bir diğer sonucu, intihar haberlerinde duygusal üsluba yer verilmemesi gerektiğine dair kriterlere %69,56 oranında uyulmasıdır. İncelenen haberlerin bazılarında duygusal üslubun, intihar eden birey bağlamında kullanıldığı görülmüştür. Bu kullanım, bireyin mahremiyetini koruma gerekliliği ile çelişmektedir. Bir diğer duygusal üslup kullanımının ise ilgili haber sitesinin, kendi ideolojik yaklaşımı çerçevesinde muhalefet ettiği kesimlere karşı kullandığı ifadelerle oluşturulduğu tespit edilmiştir. Bu da söz konusu intihar olayının bir propaganda malzemesi

haline getirilmesi gibi oldukça tehlikeli bir sonuç doğurmaktadır. Dolayısıyla haber sitelerinin bu yaklaşımlardan uzak durması ve intihar haberlerini duygusal ifadeler kullanmadan sunması gerektiği görülmektedir. Araştırmadan elde edilen bir başka sonuç, olay yeri fotoğrafının kullanılmamasını öneren kritere %82,60 oranında uyulmasıdır. Diğer kriterlere göre daha yüksek bir oranda uyulan bu kritere de hem intiharın model alınmaması hem de bireyin mahremiyeti açısından dikkat edilmesi gerekmektedir. İncelenen haberlerden elde edilen bir diğer sonuç, uzun metin kullanılmaması kriterine %86,95 oranında uyulması olmuştur. Günümüzde haber siteleri, esas habere, konuyla ilgili “evergreen¹” olarak ifade edilen başka içeriklerin eklendiği, çoğunlukla “kimdir, nedir” başlıklarının kullanıldığı ve sonuç olarak haberin uzamasına sebep olan metinlere yer vermektedir. Bu durum, internet haberciliğinin bir gerekliliği olarak gösterilse de intihar haberlerinin sunumunda kaçınılması gereken bir yaklaşımdır. Araştırmada, olayın açıklanamaz olarak gösterilmemesi gerektiği ve bireyin ve intihar olayının onurlandırılmaması gerektiği kriterlerine ise %100’lük bir oranda uyulduğu görülmüştür.

Bu çalışmada incelenen haber sitelerinin, Dünya Sağlık Örgütü’nün, intihar haberleri sunulurken dikkat edilmesi gereken kriterler olarak ortaya koyduğu kriterlere uygunluk yüzdesi ortalama %75,83 olarak tespit edilmiştir. Bu oranın, intihar gibi son derece hassas bir konuda yetersiz kaldığını söylemek mümkündür. Tek bir kişiyi bile intihara özendirebilecek bir nitelik ortaya koyulması ve intihar eden bireyin mahremiyetine yapılacak olan en ufak bir saygısızlık; gazeteciliğin toplumsal sorumluluğuna ve etik kurallara aykırıdır. Burada haber sitelerine düşen görev; konuyu çarpıtmadan, kendi ideolojik anlayışları çerçevesinde propaganda malzemesi haline getirilmeden, gerekli duyarlılığı gözetilen bir aktarım yapmaktır. Söz konusu intiharın ardında yatan sebeplerin bilimsel olarak çalışılmasına aracılık etmek, olası intiharların önüne geçilecek bilgilerin aktarımını gerçekleştirmek ve bu kapsamda çalışmalar yapmak medyanın toplumsal sorumluluğu dahilindedir. Ayrıca medya çalışanlarının yetiştiği üniversitelerin ve özellikle de iletişim fakültelerinin de ders içeriklerini sorumluluk bilinciyle şekillendirmesi gerekmektedir. Sağlıklı bireyler ve sağlıklı bir toplum için, intihar olgusu konusunda da medyanın gücünden yararlanılmalı, toplumsal faydanın gözetildiği bir tutum sergilenerek bu konudaki bilimsel çalışmalara odaklanılmalıdır.

¹ “Evergreen içerik, SEO editörleri tarafından ‘ölmeyen içerik’ olarak tanımlanmakta ve dijital ortamda daima ulaşılabilen ve güncelliğini hiçbir zaman yitirmeyen haber konularını/içerikleri tanımlamak için kullanılmaktadır (Korap Özel, E. ve Deniz, Ş., 201: 175).”

KAYNAKÇA

- Alptekin, K. ve Duyan, V. (2021). *İntihar ve İntihar Girişimi*. İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Ayaz, F., Taşdelen, B., Adıyaman., F. ve Yüksel, E. (2018). “*İnternet Haber Sitelerinde İntihar Haberlerinin Sunumu*”, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 11(1), s. 5-23.
- Ayyıldız, B. (2015). “*Cesare Pavese, Italo Svevo ve Tezer Özlü’de İntihar Kavramı*”, Erdem (69), s. 22-40.
- Batıgün, A. D. (2005). “*İntihar Olasılığı ve Cinsiyet: İletişim Becerileri, Yaşamı Sürdürme Nedenleri, Yalnızlık ve Umutsuzluk Açısından Bir İnceleme*”, Türk Psikoloji Dergisi, 23(62), s. 65-75.
- Cengiz, S. A. (2009). “*Basında yer alan intihar ya da intihar girişimi konulu haberlerde etik sorunlar*”, Kriz Dergisi 17(2), s. 21-38.
- Çetinkuş, H. ve Keleş, N. (2018). *Muhabir, Gazeteciliğin Temel Kitabı*. İstanbul: Anadolu Ajansı Yayınları.
- Durak, A. ve Palabıyıkoglu, R. (1994). “*Beck umutsuzluk ölçeği geçerlilik çalışması*”, Kriz Dergisi 2(2), s. 311-319.
- Durkheim, E. (2013). *İntihar*. Çev. Zühre İlkelen. İstanbul: Pozitif Yayınları.
- Eskin, M. (2012). *İntihar Açıklama, Değerlendirme ve Önleme*. Ankara: HYB Yayıncılık.
- Güler, Z. ve Altın, Ş. N. (2013). “*İntiharın Gazetelerdeki Yansımaları*”, Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, 16(2), s. 114-150.
- Korap Özel, E. ve Deniz, Ş. (2018). “*Google Gazeteciliği” mi “Empati Editörlüğü” mü? Gazetecilikte SEO Editörlüğü ve Dönüşen Gazetecilik Pratikleri Üzerine Bir Araştırma*”. Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, (AKİL) Aralık (30), s. 164-190.
- Mutçalı, S. (1995). *Arapça-Türkçe Sözlük*. İstanbul: Dağarcık Yayınları.
- Naito, A. (2007). “*Internet suicide in Japan: implications for child and adolescent mental health*” Clinical Child Psychology and Psychiatry, 12(4), s. 583-897.
- Odağ, C. (1995). *İntihar: Tanım-Kuram-Sağaltım*. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Özalp, E. (2009). “*İntihar Davranışının Genetiği*”, Türk Psikiyatri Dergisi, 20(1), s. 85-93.
- Özel, E. K. ve Deniz, Ş. (2016). “*Türk Medyasının İntihar Haberlerini Sunumunda Etik Sorunlar: Cem Garipoğlu ve Mehmet Pişkin İntiharları*, Bilig, (77), s. 223-270.
- Öztürk, O. (2004). *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları*. İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.
- Palabıyıkoglu, R. (1994). “*İntihar davranışı ve kitle iletişim araçları*”, Kriz Dergisi, 2(2), s. 227-284.
- Sakarya D., Güneş, C. ve Sakarya, A. (2013). “*İnternette İntiharı Aramak: İnternet Sitelerinin İntihar ile İlişkili İçeriklerine Göre Değerlendirilmesi*”, Türk Psikiyatri Dergisi, 24(1), s. 44-48.
- Tatlıoğlu, K. (2012). “*Sosyal Bir Gerçeklik Olarak İntihar Olgusu: Sosyal Psikolojik Bir Değerlendirme*”, AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12(2), s. 133-156.
- Yağdıran, F. (2019). Sosyolojik açıdan intihar olgusu ve sosyal medyaya yansıyan intihar eğilimlerinin analizi (Yüksek Lisans Tezi). *İnönü Üniversitesi*.
- Yeğenoğlu, İ. (2015). İntiharın Anlamı, İntihar ve İntihara Yönelik Tutumlar (Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi.
- Yılmaz, M. ve Candan F. (2018). “*Oyun Sanal İntihar Gerçek: "The Blue Whale Challenge/Mavi Balina" Oyunu Üzerinden Kurulan İletişimin Neden Olduğu İntiharlar Üzerine Kuramsal Bir Değerlendirme*”, Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 29, s. 270-283.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Olum-Istatistikleri-2018-30701> (Erişim Tarihi: 05.12.2021)

URL-2 https://www.who.int/mental_health/suicideprevention/exe_summary_english.pdf?ua=1 (Erişim Tarihi: 02.12.2021)

URL-3 https://psychiatryonline.org/pb/assets/raw/sitewide/practice_guidelines/guidelines/suicide.pdf. (Erişim Tarihi: 05.12. 2021)

URL-4 <https://www.who.int/news/item/17-06-2021-one-in-100-deaths-is-by-suicide> (Erişim Tarihi: 05.12.2021)

URL-5 <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/suicide>. (Erişim Tarihi: 05.12.2021)

URL-6 Statista.com (Erişim Tarihi: 20.01.2022)

URL-7 <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Olum-Istatistikleri-2018-30701> (Erişim Tarihi: 05.12.2021)

URL-8 <https://www.simplypsychology.org/bandura.html> (Erişim Tarihi: 08.12.2021)

URL-9 <https://aile.gov.tr/basin-aciklamalari/elazig-da-intihar-eden-enes-kara-nin-intiharindan-once-cektiligi-videoyu-iceren-paylasimlarin-yayindan-kaldirilmesi-ve-erisimin-engellenmesi-ile-ilgili-basin-aciklamamiz/> (Erişim Tarihi: 20.01.2022)

URL-10 <https://medyavehabercilik.blogspot.com/2013/11/bir-intiharin-bilancosu.html> (Erişim Tarihi: 10.01.2022)

Atıf İçin: Ayçin, T. (2023). İntihar Olgusu ve Medya İlişkisi: Enes Kara İntiharının Haber Siteleri Üzerinden İncelenmesi, Yeni Medya Elektronik Dergisi, 7 (1), 58-83